

Co-funded
by the European Union

COUNCIL OF EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

SZAKPOLITIKAI TANÁCSADÓI JELENTÉS

Magyar önkormányzati pénzügyek: A helyi iparűzési adó és a szolidaritási hozzájárulás hatása

CEMGPAD(2024)4

A jelen dokumentumot Thomas Prorok, KDZ Közigazgatási Kutatóközpont (Bécs, Ausztria) és ET szakértő együttműködésével, valamint Elton Stafának (NALAS), Sofia Calzolának (KDZ) és Péteri Gábornak, az Európa Tanács szakértőjének támogatásával az Európa Tanács Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa keretében a Többszintű Kormányzással Foglalkozó Szakértői Központ készítette. A dokumentum az Európai Unió és az Európa Tanács pénzügyi támogatásával készült.

A jelen dokumentumban kifejtett nézetek semmiképpen sem tekinthetők az Európai Unió hivatalos álláspontjának.

© ET - Többszintű Kormányzással Foglalkozó Szakértői Központ 2024

A Szakpolitikai tanács az Európai Bizottság (Strukturálisreform-támogató Főigazgatóság) által a 2020. évi technikai támogatási eszköz és az Európa Tanács által társfinanszírozott, „Helyi önkormányzati államháztartási fejlemények és önkormányzati kapacitásépítés Magyarországon” címet viselő projekt részét képezte.

TARTALOMJEGYZÉK

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE	3
VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ.....	4
I. BEVEZETÉS.....	10
I.1. A Szakpolitikai tanács háttere.....	10
I.3. Szakpolitikai tanács	10
I.4. A jelentés célja	11
II. A SZAKPOLITIKAI TANÁCSBAN TETT MEGÁLLAPÍTÁSOK.....	12
II.1. Status quo, legfontosabb megállapítások és kihívások.....	12
Önkormányzati pénzügyek Magyarországon.....	12
Kormányközi transzferek – kormányzati támogatások.....	12
Helyi iparűzési adó (HIPA)	13
A szolidaritási hozzájárulási mechanizmus.....	14
Megállapítások és kihívások.....	15
1 A helyi iparűzési adó	15
2 A szolidaritási hozzájárulás	16
3 Kormányközi transzferek.....	17
4 Kormányközi párbeszéd.....	18
II.2. Ajánlások.....	19
MELLÉKLETEK	30
A.2. Szakpolitikai tanácsadói egyeztetés napirendje	32
A.3. Háttér Dokumentum	34

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

CEMG	Az Európa Tanács Többszintű Kormányzással Foglalkozó Szakértői Központja
ET	Európa Tanács
Kongresszus	Az Európa Tanács Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa
Charta	Helyi Önkormányzatok Európai Chartája
DG REFORM	Az Európai Bizottság Strukturálisreform-támogató Főigazgatósága
EB	Európai Bizottság
EU	Európai Unió
MÁK	Magyar Államkincstár
IKIR	Helyi Közszolgáltatás Információs Rendszer
ÖKE	Önkormányzatok közötti együttműködés
KGR-K11	A Magyar Államkincstár költségvetési irányítási rendszere
HIPA	Helyi iparűzési adó
HÖ-k	Helyi önkormányzatok
PM	Pénzügyminisztérium
BM	Belügyminisztérium
KTM	Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium
SZJA	Személyi jövedelemadó
Rec	A Miniszteri Bizottságnak a tagállamokhoz intézett ajánlása
ÖNET	Önkormányzatok Nemzeti Együttműködési Tanácsa
TTE	Technikai támogatási eszköz
TÖOSZ	Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A Szakpolitikai tanács elemzi a magyarországi önkormányzati pénzügyeket, különös tekintettel a helyi iparűzési adóra (HIPA) és a szolidaritási hozzájárulási mechanizmusra. Célja, hogy ajánlásokat tegyen az intézményi és költségvetési keretek javítására az európai normákkal összhangban, különös tekintettel a [Helyi Önkormányzatok Európai Chartájának \(ECLSG\) 9. cikkére](#) és [a Miniszteri Bizottságnak tagállamokhoz intézett, a helyi és regionális hatóságok pénzügyi erőforrásairól szóló ajánlására](#) (CM/Rec(2005)1). A Szakpolitikai tanács az Európai Bizottság (Strukturálisreform-támogató Főigazgatóság) által a technikai támogatási eszköz és az Európa Tanács által társfinanszírozott, „*Helyi önkormányzati közpénzügyi fejlesztések és önkormányzati kapacitásépítés Magyarországon*” címet viselő projekt részét képezte.

Önkormányzati pénzügyek Magyarországon

A magyar önkormányzatok a kormányzati támogatások, saját forrásból származó bevételek és egyéb finanszírozás keverékére támaszkodnak, és jelentős mértékben függenek a központi kormányzattól kapott transzferektől. A kormányzati támogatások teszik ki a legnagyobb részt, míg a helyi iparűzési adó (HIPA) által dominált saját forrásból származó bevételek adják a helyi költségvetés mintegy egyharmadát. Az önkormányzatok hatáskörébe tartozik a törvényileg megállapított maximális mértéken belül különféle helyi adók megállapítása és kivetése. Ezt a hatáskört azonban korlátozza a szolidaritási hozzájárulási mechanizmus, amely előírja, hogy a magas HIPA-bevételű önkormányzatok a HIPA-bevételeik egy részét a központi költségvetésbe utalják át. Ezt a kormányzati partnerek fontos kiegyenlítő intézkedésnek tekintik.

A 2024. évi helyi önkormányzati bevétel 47,3%-át kitevő **költségvetési támogatások** elsősorban célhoz kötött, feladatalapú forrásokból állnak. A feladatalapú támogatások nagy részét a szolgáltatást igénybe vevők becsült száma és a kiadási igények alapján osztják ki. A támogatástípusok szerinti konkrét utalások adatai a jelen Szakpolitikai tanács elkészítése során nem álltak rendelkezésre, de az érdekeltekkel folytatott egyeztetések szerint az összes támogatás 80%-a feladatalapú. Az egyes helyi önkormányzati költségek finanszírozását célzó működési támogatások az összes transzfer mintegy 20%-át teszik ki, és a becsült szolgáltatási igények alapján jutnak kiosztásra az helyi önkormányzatok részére.

A vállalkozások nettó árbevételére kivetett **Helyi iparűzési adó (HIPA)** a helyi adóbevétel fő forrása, amely az összes helyi adóbevétel több mint 80%-át, az összes helyi bevételnek pedig közel 32%-át teszi ki. Az önkormányzatok a HIPA 0% és 2% között módosíthatják, mentességet vagy kedvezményt kínálva. A HIPA-bevételek megduplázódtak 2017 óta a megnövekedett gazdasági aktivitás és a magasabb árak miatt.

2017 óta az önkormányzatoknak a **Szolidaritási hozzájárulás** mechanizmusán keresztül hozzá kell járulniuk a HIPA-bevételeikből a központi költségvetéshez. A szolidaritási hozzájárulás célja az anyagilag gyengébb önkormányzatok támogatása, azzal, hogy a hozzájárulások az egy főre jutó becsült HIPA-kapacitás 0,4-0,75%-a között mozognak, a nagyobb kapacitású önkormányzatok pedig többet fizetnek. Ez a hozzájárulás elengedhetetlen a nemzeti költségvetés számára. Az önkormányzatoknak juttatott összes transzfer 29%-át finanszírozza.

Megállapítások és kihívások

A **Helyi iparűzési adó (HIPA)** a magyarországi helyi adórendszer létfontosságú és rendkívül értékes eleme, amely jelentős diszkrecionális bevételeket, valamint az adókulcsok és adómentességek tekintetében autonómiát biztosít az önkormányzatok számára. Összhangban áll a helyi adókra vonatkozó európai szabványokkal, így a Helyi Önkormányzatok Európai Chartájával és a helyi és regionális hatóságok pénzügyi erőforrásairól szóló CM/Rec(2005)1 dokumentummal megfelelő jó gyakorlatként szolgál.

A helyi adóbevételek 80%-át kitevő HIPA a helyi adórendszerben fennálló dominanciája a prociklikus jellege miatt külső gazdasági kockázatoknak teszi ki a helyi pénzügyeket. A HIPA nagyon változékony, de hiányzik a stabilitást és a kiszámíthatóságot szolgáló diverzifikáció. Az egyéb helyi adók, mint például az ingatlanadó, alulhasznosultak, a gépjárműadót pedig központosították.

A törvényi megszorítások emellett előírják az önkormányzatok számára, hogy elsősorban a szociális szolgáltatásokra és – a fővárosban – a tömegközlekedésre fordítsanak HIPA-forrásokat, ami tovább

korlátozza költségvetési autonómiájukat. A HIPA az előnyei ellenére a jelenlegi struktúrája és használati korlátai miatt pénzügyi függetlenség és rugalmasság szempontjából kihívás elé állítja a magyarországi önkormányzatokat.

A közelmúltban bekövetkezett változások megnövelték a szolidaritási hozzájárulási kötelezettséget, ami azt eredményezte, hogy a HIPA-bevételek nagyobb hányada kerül át a nemzeti költségvetésbe. A becslések szerint 2024-re az HIPA-bevételek akár 23%-át osztják újra a nemzeti költségvetés részére és azon keresztül, ami jelentős növekedés a 2020-as 5,9%-hoz képest. Ez a HIPA-t inkább megosztott adó jelleggel ruházta fel. Ennek következtében a helyi saját forrásból származó, nem célhoz kötött bevételek összessége csökken, korlátozva a helyi költségvetési autonómiát.

A **Szolidaritási hozzájárulás** jelentősen megnőtt az elmúlt években. Az alsó értékhatár 2020-ban 34 ezer forintról 22 ezer forintra csökkent, a felső értékhatár 125 ezerről 950 ezer forintra emelkedett. Ebből következően a szolidaritási hozzájárulás összértéke – amely 2020-ban az önkormányzati központi támogatások főösszege 5,2%-ának felelt meg – a tervek szerint 2024-re eléri az önkormányzati támogatások 29,3%-át.¹ Egyes önkormányzatok a szolidaritási hozzájárulás csökkentését kérték, arra hivatkozva, hogy a jelenlegi mérték meghaladja a pénzügyi kapacitásukat. A Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége (TÖOSZ) legutóbbi küldöttgyűlésén határozatot fogadott el, amely a szolidaritási hozzájárulásnak a 2025. évi költségvetési évtől kezdődő csökkentését szorgalmazza.²

A szolidaritási hozzájárulás költségvetési terhe különösen súlyos az olyan városok számára, amelyek nagyobb kapacitással rendelkeznek a HIPA növelésére. Budapest és a 25 megyei jogú város 2022-ben 69,4%-kal járult hozzá a szolidaritási mechanizmushoz, miközben a HIPA-bevételek mindössze 63,2%-át növelte.³ A nettó szolidaritási hozzájárulás egyes esetekben meghaladja az állami támogatásból befolyt összeget, ami miatt Budapest és Budaörs is jogi eljárást indított.

A szolidaritási hozzájárulás számítása jelenleg kizárólag a HIPA-n alapul, amely nem reprezentálja teljes mértékben az önkormányzatok pénzügyi helyzetét. Egyes önkormányzatok számára jelentősebbek az egyéb adók, mint az építményadó és a kommunális adó. A demográfiai változások, például a népesség csökkenése szintén hátrányosan érintheti a városokat az egy főre eső számítások során.

A Szolidaritási hozzájárulás jelenlegi formájában nem kapcsolódik közvetlenül azokhoz az újraelosztási/kiegyenlítési intézkedésekhez, amelyekre a pénzügyileg gyengébb önkormányzatok jogosultak. A jelen Szakpolitikai tanácshoz kapcsolódó egyeztetések során a központi kormányzat érdekelt felei arról számoltak be, hogy ezeket a hozzájárulásokat feladatalapú támogatások formájában visszajuttatják az önkormányzatokhoz, és az alacsonyabb jövedelmű települések adminisztratív és önkormányzati irányítási feladatokra vonatkozóan további támogatásra, valamint szociális és gyermekjóléti kiegészítő támogatásra jogosultak. Egyes önkormányzati tárgyalópartnerek viszont kifejezték, hogy szeretnének egyértelműbb kapcsolatot látni a Szolidaritási hozzájárulás és a kiegyenlítő intézkedések eredménye között.

A **kormányzati transzfereken** belül a magyar önkormányzatok nagymértékben függenek az állami költségvetésből származó célhoz kötött támogatásoktól, amelyek 2024-ben várhatóan bevételeik 50 százalékát teszik ki. A nemzeti kormány az önkormányzati szolgáltatások nyújtását feladatalapú finanszírozási modellen keresztül határozza meg, a támogatások mintegy 62,3%-át pedig az oktatás, a szociális védelem és a kultúra rendszeres kiadásaira fordítják. E támogatások elosztása összetett mutatórendszeren alapul. A Szakértői értékelést és a jelen Szakpolitikai tanácsot szolgáló egyeztetések alapján a tényleges szolgáltatásnyújtási költségek és az infláció nem tükröződik átfogóan a jelenlegi

¹ A Pénzügyminisztérium visszajelzésében hangsúlyozta, hogy 2021-ben változás történt az általános kiegyenlítési rendszerben. A szolidaritási hozzájárulást 2020-ig csak a rendszer egy elemként írták le, egyes költségvetési támogatási intézkedéseket pedig az egy főre jutó adókapacitás alapján csökkentettek. A Pénzügyminisztérium szerint a teljes kiegyenlítési folyamatot figyelembe véve az újraelosztott bevételek aránya 2021-ben és 2020-ban megközelítőleg egyezett.

² Lásd „A TÖOSZ elvárásai és kezdeményezései az önkormányzati rendszer működésével kapcsolatban 2024.04.30.” <https://xn--tosz-5qa.hu/news/911/73/A-ToOSZ-elvarasai-es-kezdemenyezesei-az-onkormanyzati-rendszer-mukodesevel-kapcsolatban/>

³ Péteri, G., (2023): Competition or solidarity? Use and misuse of Local Business Tax in Hungary, Local Expertise Centre, Jerzy Regulski Foundation in Support of Local Democracy [https://frdl.org.pl/static/upload/store/frdl/ENGLISH/TAX_BUDAPEST_\(1\).pdf](https://frdl.org.pl/static/upload/store/frdl/ENGLISH/TAX_BUDAPEST_(1).pdf)

rendszerben. Bár az ilyen kiigazítások fontosak, a CM/Rec(2005)1 ajánlásnak megfelelően a hatékonyság ösztönzése érdekében szabványosított statisztikai költségeken kell alapulniuk.

A jelen Szakpolitikai tanács a feladatalapú finanszírozási mechanizmus részletes elemzését nem foglalta magában. A TTE-projekt azonban jelenleg a helyi szolgáltatások finanszírozásának és teljesítményének elemzése céljából – egy külön munkafolyamat keretében – támogatja a normál kiadási igények (SEN) módszertanának kipróbálását magában foglaló kísérleti projektet. Ez várhatóan olyan betekintést eredményez, amely alapján ezen a területen megfontolhatók az esetleges kiigazítások.

Magyarország szilárd alapokkal rendelkezik a professzionális **kormányközi párbeszédhez**, amely jobb rendszerezéssel és strukturálással erősíthető. Például a jelenlegi TTE-projekt keretében kiterjedt együttműködés zajlik a központi és önkormányzati érdekelt felek, önkormányzati szövetségek és szakértők között annak érdekében, hogy elősegítsék a központi minisztériumok és szervek birtokában lévő értékes, önkormányzati statisztikákra, költségvetésekre és teljesítményre vonatkozó adatok analitikus felhasználását. Ez jelentős mértékben járulhat hozzá a kulcsfontosságú adatkészletek jobb hozzáférésehez, használatához és fokozott interoperabilitásához. Ez viszont elősegítheti a jobb politikai döntéseket, a kormányközi párbeszéd javítását és a nagyobb átláthatóságot, ami végső soron minden állampolgár javát szolgálja.

Az önkormányzati finanszírozásról rendszeres párbeszédet folytató európai országokhoz képest Magyarországon korlátozottabb a kormányzati szintek közötti párbeszéd és együttműködés ebben a témában. Az Önkormányzatok Nemzeti Együttműködési Tanácsa (ÖNET) fontos platformot biztosíthatna egy ilyen párbeszédhez, például a szolidaritási hozzájárulás koordinálásához és a kötelező önkormányzati feladatok önkormányzatok valós finanszírozási igényeinek tükrözése céljából történő közös felülvizsgálatához.

Ajánlások

A jelen Szakpolitikai tanács a helyi pénzügyek helyzete, valamint a megállapítások és kihívások alapján a következő ajánlásokat tartalmazza, amelyek rövid távú, középtávú és további ajánlásokra oszlanak. Az ajánlások mellett a releváns európai gyakorlatokra vonatkozó információkat is tartalmazzák. Ezeket a példákat a melléklet részletezi.

Rövidtávú ajánlások

A helyi iparüzési adó felhasználási korlátainak enyhítése

A Helyi iparüzési adó (HIPA) a magyar önkormányzatok meghatározó bevételi forrása, és helyi adózási jellemzőinek megőrzése elengedhetetlen. A helyi adózási autonómia növelése érdekében meg kell szüntetni a jelenlegi korlátozásokat, amelyek értelmében a HIPA-bevételeket szociális szolgáltatásokra és tömegközlekedésre kell fordítani. Ez a változtatás összhangba hozná a HIPA-rendszert az ECLSG 9.1. cikkével. A CM/Rec(2005)1 alapelveit is tiszteletben tartaná, azzal, hogy a helyi hatóságoknak megfelelő erőforrásokkal kell rendelkezniük, amelyeket szabadon felhasználhatnak feladataik gyakorlása során.

A szolidaritási hozzájárulás kiigazítása

A kiegyenlítés szintjének megállapítása továbbra is minden országban az uralkodó feltételek és szakpolitikai prioritások figyelembevételével meghozandó döntés. Európában a helyi hatóságok számos kontextusban kedvezőbbnek tekintik a vertikális kiegyenlítést, mint a horizontális kiegyenlítést, amely feltékenységhez vagy haraghoz vezethet. A kívánt kiegyenlítő hatás elérése érdekében ezért célszerű lenne a szolidaritási hozzájárulás csökkentése és a központi támogatások igénybevételének előtérbe helyezése. A HIPA-kapacitás értékhatárainak és mértékének kiigazítása az ECLSG 9.4. cikkével összhangban a HIPA helyi adó jellegének megőrzését is segíthetné.

Ehhez hasonlóan átlátható szolidaritási alapot lehetne létrehozni az alábbiakban javasolt módon. A kiegyenlítési célú támogatásokat nem kell előírni, és a kiegyenlítésnek egy vagy két teljes képlet alapján kell történnie, figyelembe véve a költségvetési kapacitást és a kiadási igényeket, hogy „biztosítani lehessen az állami pénzügyi források igazságos elosztását a különböző kormányzati szintek között, figyelembe véve [a CM/Rec(2005)1 ajánlásban meghatározottak szerint] az egyes szintekhez rendelt felelősségeket és a felelősségi körök változásait, valamint a gazdasági körülményeket.”

A Szolidaritási hozzájárulás számítási alapjának szélesítése

Az önkormányzatok költségvetési kapacitásának jobb tükrözése érdekében javasolt a szolidaritási hozzájárulás számítási alapjának szélesítése. A költségvetési kapacitás értékelésének alapját kizárólag a Helyi iparüzési adó (HIPA) képezi. Az egyéb helyi adók bevonása – különösen ott, ahol a HIPA-bevétel nem jelentős – igazságosabb lenne és pontosabban ragadná meg a költségvetési egyenlőtlenségeket. A döntéshozók fontolóra vehetik a személyi jövedelemadóból (SZJA) származó bevételeknek a helyi gazdasági tevékenység megbízható jeleként történő beépítését. Például Bulgáriában a kiegyenlítési rendszer a „fix adóbevételek” széles körét, alapvetően az összes helyi adóbevételt veszi figyelembe. A költségvetési és pénzügyi kapacitás széles körű számítási alapja összhangban van a Rec(2005)1 ajánlással is, amelynek értelmében a helyi hatóságok pénzügyi kapacitása becslésének – az általános pénzügyi kapacitás felmérése céljából – lehetőleg minden bevételi forrást tartalmaznia kell.

Az adatcsere és az interoperabilitás elősegítése

A CM/Rec(2005)1 ajánlás szerint Magyarország kormányközi pénzügyi rendszere átláthatóságának, hitelességének és kiszámíthatóságának fokozása szükségessé teszi az önkormányzatokkal és szövetségeikkel megosztott információk mennyiségének és minőségének rendszeres javulását. Ez az önkormányzati szolgáltatások szempontjából releváns kormányzati adatbázisokhoz való hozzáférés és átjárhatóság biztosításával érhető el. A helyi önkormányzatok általi fokozottabb felhasználás értékes visszajelzést ad, és hozzájárul az adatok minőségének javulásához. Ezenkívül megerősíti az adatinfrastruktúrákba és az interoperabilitásba történő beruházások melletti érveket.

Ez az a terület, ahol Magyarországon a központi kormányzat és az önkormányzatok már jelentős összefogásról tesznek tanúbizonyságot. A jelen Szakpolitikai tanács arra ösztönzi az összes érdekelt felet, hogy támogassák ezeket a fontos erőfeszítéseket, amelyek hozzájárulhatnak a szélesebb körű digitalizációs és gazdaságfejlesztési szükségletekhez.

A kormányzati költségvetési kapcsolatok értékelésének lefolytatása

A CM/Rec(2005)1 ajánlásnak megfelelően javasoljuk Magyarország – Helyi iparüzési adón (HIPA) és a szolidaritási hozzájáruláson túlmutató – kormányközi költségvetési kapcsolatainak átfogó értékelését, amelynek értelmében a helyi adózás, támogatások és kiegyenlítés jogi és közigazgatási kereteit szükség szerint rendszeres felülvizsgálatnak kell alávetni. Egy ilyen értékelésbe be kell vonni a kormányt és az önkormányzati szövetségeket, fel kell mérni a centralizáció elmúlt évtizedének tanulságait és fel kell tárni a fejlesztési lehetőségeket. A legfontosabb vizsgálandó területek közé tartoznak a megosztott adórendszerek, a meglévő helyi adók potenciáljának növelése, a helyi önkormányzatok bevételi rugalmasságának növelése, valamint a kiegyenlítési rendszereknek a jobb pénzügyi méltányosság és forráselosztás érdekében történő értékelése.

Ezenkívül a jelenlegi kormányzati támogatási rendszer és a normál kiadási igények (SEN) kísérleti eredményeinek áttekintése hozzájárulhat az átláthatósághoz, a kiszámíthatósághoz és a helyi autonómiához a költségvetési gazdálkodás terén.

Középtávú ajánlások

A saját forrásból származó bevétel rendszerének fejlesztése

Az önkormányzatok bevételi forrásainak a domináns HIPA-n túli diverzifikálása javasolt, például a vagyontuladékok, ingatlanadó, települési adó felhasználásával és a gépjárműadó átcsoportosításával. Ez csökkentené a gazdasági sebezhetőséget és a bevételnövelő képességek közötti egyenlőtlenségeket, összhangban az ECLSG 9.4. cikkével, amely szerint a dinamikus pénzügyi rendszereknek fedezniük kell a változó helyi önkormányzati költségeket, valamint a CM/Rec(2005)1 ajánlás mellékletben szereplő iránymutatással, amelyek úgy szól, hogy „minden helyi önkormányzatnak a lehető legnagyobb mértékben saját forrásaiból kell finanszíroznia az általa eldöntött kiadásokat (költségvetési egyenértékűség helyi önkormányzati szinten).”

A kormányzati szintek közötti párbeszéd, koordináció és együttműködés további rendszerezése

A kormányzati szintek közötti párbeszéd, koordináció és együttműködés további erősítése érdekében az Önkormányzatok Nemzeti Együttműködési Tanácsa (ÖNET) olyan alapot biztosít, amely továbbfejleszhető. Az ECLSG 4.6. cikkével összhangban ez magában foglalja a konzultációs keretek formalizálását, a helyi hatóságok bevonását a szakpolitika kidolgozásának korai szakaszába, és olyan kulcsfontosságú területekre való összpontosítást, mint a szolidaritási hozzájárulás, az adókiegyenlítés, a támogatások elosztása és a pénzügyi rendszerek átláthatósága. A kormány és az önkormányzati

szövetségek szorosan együttműködjenek, biztosítva mindkét oldal hatékony képviselését. Az adatcsere kiterjesztése és a decentralizált kormányzású európai országokéhoz hasonló formális megállapodások megkötése tovább fogja támogatni ezeket az erőfeszítéseket.

Az önkormányzati pénzügyi rendszer átláthatóságának és kiszámíthatóságának növelése

Az önkormányzati szövetségek és a központi hatóságok közötti együttműködésre építve – az önkormányzatokkal és az őket képviselő szövetségekkel való jobb információmegosztással – tovább lehetne fejleszteni Magyarország kormányközi pénzügyi rendszerét. Ez magában foglalná a kormányközi finanszírozási folyamatokra és mutatókra vonatkozó részletesebb adatok rendszeres közzétételét, a mutatókra vonatkozó közös megállapodásokat, a támogatások odaítélésének kritériumait és módszereit, valamint a különböző támogatásokra és helyi finanszírozási mutatókra vonatkozó adatok hozzáférhetőbbé tételét. Ez egyben a jó demokratikus kormányzás elveiről szóló CM/Rec(2023)5 ajánlás 6. „Nyitottság és átláthatóság” elvével összhangban álló gyakorlatot is mutatna, amely erőfeszítéseket tesz szükségessé annak érdekében, hogy a döntéshozatali folyamatokat – adott esetben digitális eszközök használatával – nyilvánosan hozzáférhetővé és jogilag meghatározott korlátok között elérhetővé tegyék. Emellett a kormányközi támogatásokra vonatkozó éves és többéves előrejelzések kidolgozása és közzététele – hasonlóan Ausztriában a megosztott adóbevételek rendszeres előrejelzésére – javítaná a helyi önkormányzatok tervezését és hatékonyságát.

A szolidaritási hozzájárulási mechanizmus szolidaritási alappá való átalakítása

A kormányközi támogatási rendszer átláthatóságának, kiszámíthatóságának és méltányosságának – a CM/Rec(2005)1 ajánlásban és a helyi hatóságoknak nyújtott támogatásokra vonatkozó útmutatójának megfelelő fokozása érdekében megfontolandó egy szolidaritási alap létrehozása. Ez az alap az önkormányzatok által befizetett szolidaritási hozzájárulásokból származó bevételeket és az állami költségvetésből a pénzügyileg gyengébb települések nem célhoz kötött finanszírozással történő támogatására elkülönített forrásokat vonná össze. Növelné a rendszer átláthatóságát azáltal, hogy egyértelműen mutatná a pénzügyileg gyengébb önkormányzatok hozzájárulásait és támogatását, segítve a központi kormányzatot a költségvetési egyenlőtlenségek csökkentésében. Kezdetben a szolidaritási alapra vonatkozó költségvetési tételt lehetne létrehozni, amely fedezi a bevételeket és a kiadásokat. Ezt fokozatosan átfogó költségvetési kiegyenlítő rendszerré lehetne fejleszteni. Lépésről lépésre, a szolidaritási hozzájárulások egy részével kezdődő megközelítéssel lehet elindítani és kiértékelést követően bővíteni az alapot.

Más lehetséges források felhasználásának mérlegelése a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás és a digitalizáció támogatására a településeken

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és az önkormányzatok digitalizációjának támogatása érdekében javasolt megvizsgálni, hogy a jövőben más finanszírozási forrásokat, például az EU Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközéből (HRE) be lehetne-e építeni egy szolidaritási alapba. Ez az alap azután összevonná a szolidaritási hozzájárulásokból, az állami költségvetési hozzájárulásokból és például a támogatható uniós forrásokból származó bevételeket. Ez, az éves költségvetési törvényben meghatározott megközelítés stabil és kiszámítható finanszírozási forrást biztosíthat, amely lehetővé teszi az önkormányzatok számára, hogy magabiztosan tervezhessenek hosszú távú projekteket. Az EU többéves finanszírozási időszakához igazodó rendszeres folyósítás megelőzné a folyamatban lévő projektek félbeszakadását.

Az önkéntes önkormányzatok közötti együttműködésnek és a HIPA-bevételek újraelosztásának lehetővé tétele a funkcionális régiókban

Az egyeztetés során az érdekelt felekkel készült interjúk rámutattak a Helyi iparüzési adóból (HIPA) származó bevételek regionalizálására, különösen az olyan szomszédos önkormányzatok körében folyó vitára, ahol jelentős a gazdasági integráció. A közös adóelosztási rendszer megvalósítása ezekben a térségekben hozzájárulhat annak biztosításához, hogy minden terület részesüljön a gazdasági tevékenységekből, elősegítheti a kiegyensúlyozott fejlődést, csökkentheti a költségvetési egyenlőtlenségeket, és támogathatja a megosztott közszolgáltatásokat. A térségek az erőforrások összevonásával és az adóbevételek igazságos elosztásával nagyobb léptékű projekteket hajthatnak végre, elősegítve a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést és a hatékonyabb erőforrás-felhasználást. Az ilyen helyi kiegyenlítési rendszereket a CM/Rec(2005)1 mellékletét képező helyi adózási útmutató 45. pontja írja elő.

További ajánlások

A szolidaritási hozzájárulási mechanizmus fejlesztése a költségvetési kiegyenlítési rendszer irányába

Tekintettel a magyarországi önkormányzati rendszer széttagoaltságára, hatékony kiegyenlítési rendszerre van szükség a költségvetési kapacitás és a szolgáltatásnyújtási költségek közötti egyenlőtlenségek kezeléséhez. A politikai döntéshozóknak az ECLSG 9.5 cikkével és a CM/Rec(2005)1 ajánlás pénzügyi kiegyenlítési iránymutatásával összhangban fontolóra kell venniük a szolidaritási hozzájárulási mechanizmus – pénzügyileg gyengébb önkormányzatok pénzügyi támogatására vonatkozó – egyértelmű szakpolitikai célkitűzésekkel és szabályokkal történő bővítését. A kiegyensúlyozott kiegyenlítési mechanizmusnak a költségvetési kapacitás és a kiadási igények közötti különbségeket olyan objektív elosztási kritériumokkal kell kezelnie, amelyek figyelembe veszik az önkormányzatok bevételnövelő képességében és szolgáltatásnyújtási költségeiben mutatkozó természetes különbségeket. A rendszerparaméterek meghatározása érdekében elengedhetetlen a párbeszéd kialakítása az önkormányzatokkal. Az olyan európai modellekből való tanulás, amelyek keretében a kiegyenlítési támogatások elsősorban magasabb kormányzati szintektől származnak, javíthatná a Magyarország által alkalmazott megközelítést.

A feladatalapú támogatásokkal és a Helyi iparűzési adóval (HIPA) kapcsolatos helyi mérlegelési jogkör növelése

A magyar önkormányzatok nagymértékben függenek a célhoz kötött állami támogatásoktól, ami korlátozza mérlegelési jogkörüket és a helyi szolgáltatások hatékony tervezésére és nyújtására való képességüket. A kormány a helyi autonómia növelése és a szolgáltatásnyújtás javítása érdekében egyes feladatalapú támogatásokat ágazati tömbtámogatással válthatna fel, nagyobb rugalmasságot biztosítva az egyes ágazatokon belüli kiadások körében.

Ezen túlmenően a Helyi iparűzési adóból (HIPA) származó bevételek felhasználására vonatkozó korlátozások – különösen az önkormányzati hivatalok alkalmazottai fizetésére történő felhasználás korlátozása – javítaná a helyi önkormányzatok azon képességét, hogy a kiadásokat a helyi prioritásokhoz és igényekhez igazítsák, elősegítve a nagyobb hatékonyságot és eredményességet az állami források felhasználása terén.

I. BEVEZETÉS

I.1. A Szakpolitikai tanács háttere

A Szakpolitikai tanács az Európai Unió és az Európa Tanács *Helyi önkormányzati államháztartási fejlemények és önkormányzati kapacitásépítés Magyarországon (2022–2024)* közös projektjének részeként készült. A projekt kedvezményezettje a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége (TÖOSZ). A Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium (KTM) és a Pénzügyminisztérium (PM) – a Projekttanácsadó Csoport tagjaként, valamint Szakértői értékelő jelentéssel és a Szakpolitikai tanáccsal kapcsolatos egyeztetésekben és azok címzettjeiként – a projekt egészében részt vesz. A projekt pénzügyi támogatást kap a Technikai Támogatási Eszköz (TTE) keretében az Európai Bizottságtól (Strukturálisreform-támogató Főigazgatóság), valamint az Európa Tanácstól. A projektet a Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa keretében működő, Többszintű Kormányzással Foglalkozó Szakértői Központ (CEMG) valósítja meg.

A projekt célja a magyarországi önkormányzatok adminisztratív és pénzügyi kapacitása erősítésének támogatása azáltal, hogy segítik a magyar hatóságokat az önkormányzatok jó demokratikus kormányzásához kapcsolódó intézményi keret fejlesztésében, valamint az érintett hatóságok jó demokratikus kormányzással kapcsolatos tudatosságának, ismereteinek és készségeinek javítása.

Az Európa Tanács Többszintű Kormányzással Foglalkozó Szakértői Központja (CEMG) e célok elérése érdekében olyan eszközöket alkalmaz, mint a szakértői értékelés, a szakpolitikai tanácsadás és az olyan eszközök alkalmazása, mint a települési pénzügyi benchmark (TPB); a közetikai benchmark (PEB), valamint egy sor kapacitásfejlesztési tevékenység, a Vezetői akadémia program (LAP) és az Európai kormányzási kiválósági címke (ELoGE) keretében. A projekt kulcsfontosságú elemét képezi egy önkormányzati adatplatform tervezése és tesztelése, valamint a kormányközi finanszírozásra és adatokra vonatkozó helyi-központi párbeszéd támogatása.

I.3. Szakpolitikai tanács

A jelen Szakpolitikai tanács a projekt keretében 2023 szeptemberében-novemberében lefolytatott Szakértői értékelés ajánlásaira,⁴ valamint a projekt tanácsadó csoportjával folytatott egyeztetésekre épül. Középpontjában a helyi pénzügyek és a kormányközi pénzügyi kapcsolatok lehetséges fejlesztései áll.

A Szakpolitikai tanács célja konkrétan az, hogy az európai szabványok és a legjobb gyakorlatok alapján ajánlásokat adjon a központi és helyi hatóságoknak a helyi önkormányzatokra irányadó intézményi és költségvetési keret javítására vonatkozóan, és hogy két átfogó kérdésre összpontosítsanak:

- 1. A Helyi Önkormányzatok Európai Chartájának⁵ 9. cikkével összhangban milyen intézkedések vezethetők be a Helyi iparüzési adót (HIPA) illetően annak érdekében, hogy elősegítsék ennek a bevételi forrásnak oly módon történő fejlesztését, hogy a helyi hatóságok a gyakorlati lehetőségekhez mérten lépést tudjanak tartani a feladataik ellátási költségeinek valós alakulásával?*
- 2. A Szolidaritási hozzájárulásra vonatkozóan milyen változtatásokat lehet bevezetni, amelyek elősegíthetik az állami források igazságos elosztását a helyi és regionális önkormányzatok pénzügyi erőforrásairól szóló CM/Rec(2005)1 ajánlással összhangban?*

⁴ A Kormányközi költségvetési kapcsolatok, Adathozzáférés és adatfelhasználás, valamint Helyi-központi politikai párbeszéd címet viselő Szakértői értékelő jelentés a következő linken érhető el: <https://rm.coe.int/peer-review-report-2023-on-intergovernmental-fiscal-relations-data-acc/1680ae6aa3>

⁵ ETS 122 <https://rm.coe.int/european-charter-of-local-self-government-eng/1680a87cc3>

A projekt kedvezményezettje, a TÖOSZ az alábbi irányított kérdésekben megfogalmazott konkrét érdekeket is azonosította:

A helyi iparűzési adóra vonatkozó 1. kérdést illetően: Hogyan lehetne továbbfejleszteni a helyi iparűzési adózást a kialakult helyi adórendszeren belül? Hogyan tehető igazságosabbá a helyi iparűzési adóból (HIPA) származó bevétel, akár az adószabályozás módosításával, akár az adóbevételek regionális megosztásával?

A szociális hozzájárulásra vonatkozó 2. kérdést illetően: Milyen módszerek javasolhatók a Szolidaritási hozzájárulás kialakítási (elvonási) és átcsoportosítási rendszerének olyan megújítására, amelyek biztosítják az önkormányzati bevételek mobilizációját, átláthatóságát és a kiszámíthatóságát?

Az alapos és megvalósítható Szakpolitikai tanács kidolgozása érdekében a következő tevékenységeket hajtották végre:

1. Dokumentumalapú felülvizsgálat: Egy sor nyilvánosan elérhető anyag, többek között a releváns jogszabályoknak, a költségvetési dokumentációnak, a projekt Szakértői értékelő jelentésének, a szakértői dokumentumoknak, valamint a TÖOSZ egyeztetéseknek és ajánlásoknak az áttekintésére került sor (2024. április-május).
2. Érdekeltek meghallgatása: A 2024. április 23–25-i budapesti látogatás során egyeztetés történt a legfontosabb érdekelt felekkel. Azon a Pénzügyminisztérium, a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium,⁶ a Magyar Államkincstár, az Állami Számvevőszék, a TÖOSZ vezető képviselői, valamint választott helyi képviselők voltak jelen. Ezek az interjúk mélyreható betekintést nyújtottak a magyarországi önkormányzati finanszírozási rendszer (2024. április-május) aktuális kihívásaiba és lehetőségeibe.
3. Bevált gyakorlatok: A szakértői csoport számos, más európai országokból származó bevált gyakorlatot kutatott fel és dokumentált, amelyek hatékony megoldásokat mutattak be az önkormányzati pénzügyek közös kihívásaira vonatkozóan. Ezek az esettanulmányok példaként szolgálhatnak Magyarországra számára a reformtörekvések (2024. április-július) során.

I.4. A jelentés célja

A jelentés az európai szabványok és a legjobb gyakorlatok alapján ajánlásokat tesz a helyi önkormányzatokra irányadó intézményi és költségvetési keret javítására vonatkozóan.

Ezek szorosan illeszkednek a Helyi Önkormányzatok Európai Chartájának (ETS 122. szám) rendelkezéseire, különösen a helyi hatóságok pénzügyi forrásaira vonatkozó 9. cikkhez, valamint az egyéb releváns európai előírásokhoz és jelentésekhez, különösen a következőkhöz:

- CM/Rec(2005)1 - [A Miniszteri Bizottságnak tagállamokhoz intézett, a helyi és regionális hatóságok pénzügyi erőforrásairól szóló ajánlása](#) (2005. január 19.)
- CM/Rec(2023)5 - [A Miniszteri Bizottságnak tagállamokhoz intézett, a jó demokratikus kormányzás elvéről szóló ajánlása](#) és annak [indokolása](#) (2023. szeptember 6.)
- CG-FORUM(2021)01-03final jelentés - [A Helyi Önkormányzatok Európai Chartájának nyomon követése Magyarországon](#), Helyi és Regionális Hatóságok Kongresszusa (2021. február 12.)

⁶ Az ütemezési igények miatt a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztériummal (KTM) 2024. május 23-án, online került sor megbeszélésre.

II. A SZAKPOLITIKAI TANÁCSBAN TETT MEGÁLLAPÍTÁSOK

II.1. Status quo, legfontosabb megállapítások és kihívások

Önkormányzati pénzügyek Magyarországon

A magyar önkormányzatok kormányközi támogatásokra, saját forrásból származó bevételekre és egyéb forrásokra vegyesen támaszkodnak. Jelenleg nincs olyan adó, amelyet formálisan megosztanak a kormányzati szintek között.

Az 1. táblázat szemlélteti az önkormányzatok bevételek alakulását 2023-ban és 2024-ben, amelyek közül a legnagyobb részt a kormányközi támogatások tették ki, ami azt jelzi, hogy az önkormányzatok pénzügyileg jelentősen függenek a központi kormányzattól. A saját forrásból származó bevételek a helyi költségvetések körülbelül egyharmadát teszik ki. Az önkormányzatok különféle adókat vehetnek ki, köztük a Helyi iparüzési adót (HIPA), valamint más adókat, például az ingatlanadót, a kommunális adót, az idegenforgalmi adót és a települési adót. A gyakorlatban a HIPA messzemenően uralja a helyi saját forrásból származó bevételeket.

	2023	2024
Kormányzati támogatások	53.6%	47.3%
Helyi adók	32.5%	37.2%
Működési bevételek	10.6%	11.9%
Tőkebevételek	2.0%	2.1%
Transzferek	1.2%	1.5%
Összesen	100.0%	100.0%
Forrás: 2024. évi nemzeti költségvetés Péteri (2023) alapján		

A magyar önkormányzatok jelentős autonómiát élveznek a helyi adók megállapítása terén. A törvény meghatározza a maximális adómértékeket, lehetővé téve az önkormányzatok számára a mérték megválasztását, adókedvezmények felkínálását és kedvezmények meghatározását. A helyi önkormányzatok jogosultak meghatározni, hogy mely helyi adókat kell kivetni.

Kormányközi transzferek – kormányzati támogatások

A kormányközi támogatások (helyi szintnek nyújtott kormányzati támogatások) elsősorban célirányos feladatalapú támogatásokból állnak. A feladatalapú támogatások egy részét általános szempontok, például a népesség alapján, de a legtöbbet a szolgáltatást igénybe vevők becsült száma és kiadási igények alapján osztják ki. Az érdekelt felekkel folytatott interjúk alapján a felhasználói költségek alapján becsült feladatalapú támogatások adják a központi kormányzattól kapott összes támogatás túlnyomó részét.

A támogatások települések közötti, eltérő szempontok alapján történő elosztására vonatkozó adatok nem álltak a szakértői csoport rendelkezésére, de az érdekeltekkel folytatott egyeztetések alapján általánosan elfogadott, hogy ezek a támogatások mintegy 80%-át tehetik ki. 2023-ra a költségvetési törvény 2. mellékletében mintegy 157 feladatra és részfeladatra jut támogatások az önkormányzatok számára, mintegy 150 mutató alapján, sokféle feladatspecifikus szorzóval, népességszám vagy egyéb szempontok, például a normál HIPA-kapacitás szerint differenciálva. Például ezen mutatók szerint a napi 8 órás nyitvatartású óvodák személyenként évi 137 000 forintot, míg a 6 órás napi nyitvatartást biztosító óvodák személyenként évi 68 500 forintot kapnak (2023. évi LV. törvény 2. sz. melléklete).

Működési bevételek

A támogatások bizonyos önkormányzati működési költségek támogatása céljából működési jellegűek lehetnek. Ezeknek a működési támogatásoknak az a sajátossága, hogy nem csak az adott feladatokra vonatkozó kiadási kritériumok (standardok), hanem a költségvetési kapacitás (helyi

iparúzési adóképesség) alapján is kerülnek kiosztásra az önkormányzatok részére.⁷ Az érdekelt felekkel folytatott interjúk alapján a becslések szerint ezek a működési támogatások a kormányközi transzferek összességének akár 20%-át is elérhetik.

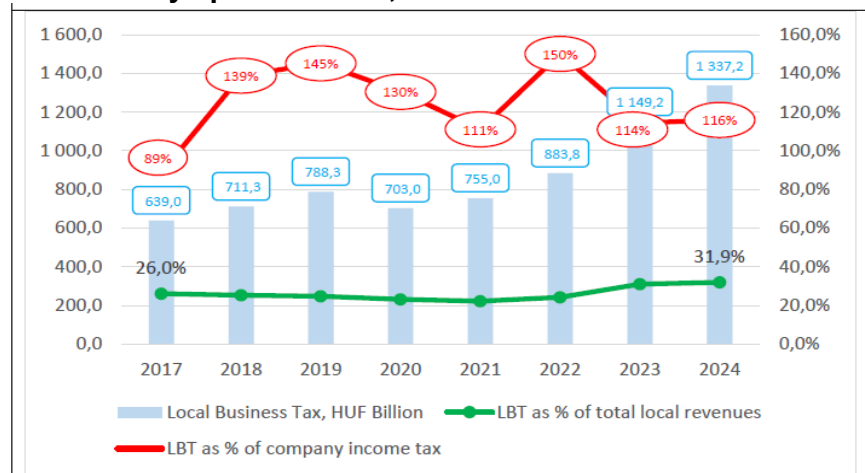
Helyi iparúzési adó (HIPA)

A helyi saját forrásból származó bevételek túlnyomórészt adóbevételekből és szolgáltatásnyújtási díjakból állnak. Bár Magyarországon az önkormányzatok jogosultak különféle adók kivetésére (pl. ingatlanadó, önkormányzati adó, idegenforgalmi adó stb.), a helyi iparúzési adó a leggyakrabban használt és a legfőbb bevételi forrás. Az összes helyi adóbevétel több mint 80%-a a HIPA-ból származik, és az összes helyi bevétel közel 32%-át teszi ki (Szakértői értékelő jelentés, ET 2023).

A HIPA-t az önkormányzat területén működő vállalkozások nettó árbevételére vetik ki, és településenként 0% és 2% között változhat. Az önkormányzatok adókedvezményeket és mentességet vezethetnek

be. Például a kevés vállalkozással rendelkező kis falvakban az önkormányzat dönthet úgy, hogy nem veti ki a HIPA-t, hogy elkerülje a kisvállalkozások megterhelését. A HIPA-t az önkormányzati adóhatóság kezeli, és az adóév során két részletben kell befizetni. A kormány a Covid19-világjárvány idején a helyi vállalkozások adóterhének csökkentése érdekében 1%-ig terjedő küszöböt vezetett be a HIPA maximális mértékére vonatkozóan bizonyos adózói kategóriák esetében.

1. ábra: Helyi iparúzési adó, 2017 –2024

Source: CSO, 2017-2021, MoF 2022-2024 ; 2022: expected, 2023-2024; plan, forecast

Forrás: Péteri (2023)

⁷A Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló 2023. évi LV. törvény szerint az ilyen típusú támogatások a következőket foglalják magukban:

- 1.1.1 Helyi közmű-gazdálkodás kiegészítő támogatása (normál HIPA-kapacitás szerint differenciálva 15 600 Ft egy főre jutó szabványos HIPA-bevételig)
 - 1.1.1.6. Egyéb önkormányzati feladatok támogatása: az összegű támogatás feltétele a lakosságszám és az adóztatási képesség
 - 1.3.1.1 Az önkormányzatok szociális és gyermekjóléti funkcióinak egyéb támogatása: lakosonként 35.000 Ft-ot meg nem haladó iparúzési adóképességű önkormányzatok részére.
 - 1.4.2. Üdülési étkeztetés támogatása: helyi iparúzési adó mértéke alapján lépésenként csökkenő, lakosonként 40.000 Ft-ig, majd fix.
- Számos további esetben a 2023. évi LV. törvény normál HIPA-kapacitást említ, azonban az allokáció nem kapcsolódik ehhez kifejezetten:
- 1.1.1.3.2. Településgazdálkodási támogatás - közbiztonság működési támogatása) – a legfeljebb 15 600 Ft helyi iparúzésiadó-képességű önkormányzatok az egy lakosra jutó helyi iparúzési adó-képességük fordított arányában részesülnek támogatásban (pótlékban).
 - 1.2.1.3. Óvodaműködtetési támogatás - az egy lakosra jutó helyi iparúzési adó-képesség figyelembevételével is biztosítják az önkormányzatok részére.
 - 1.3.3.2. Bölcsődei működtetési támogatás – az önkormányzati települések típusának és egy lakosra jutó helyi iparúzési adó-képességének figyelembe vételével nyújtják az önkormányzatok részére.
 - 1.3.4.2. Intézménygazdálkodási támogatás – a településtípus és az egy lakosra jutó iparúzési adóképesség figyelembevételével kerül kiosztásra.
 - 1.4.1.2. Intézményi gyermekétkeztetés - működési támogatás: az önkormányzat típusa és helyi iparúzési adóképessége alapján biztosított.

Az érintett önkormányzatok az adócsökkentés ellentételezéseként kiegészítő költségvetési támogatásban részesültek 81,7 Milliárd forint összegben 2021-ben és 76,4 Milliárd forintos összegben 2022-ben.⁸

A HIPA-bevételek az elmúlt hét évben – kivéve a globális Covid19-világjárvány hatása miatt 2020-as évet – folyamatosan nőttek. A HIPA-bevételek ennek ellenére megduplázódtak 2017 óta, és a növekedés az elmúlt két évben a megnövekedett gazdasági aktivitás és a magasabb árak miatt még jobban felgyorsult.

A szolidaritási hozzájárulási mechanizmus

A magyar önkormányzatok 2017 óta kötelesek szolidaritási befizetésekkel hozzájárulni az országos költségvetéshez az egy főre jutó iparűzési adó mértéke alapján. Ennek a transzfernek a célja a pénzügyileg gyengébb önkormányzatok támogatása. Egy konkrét képlet kategorizálja az önkormányzatokat az egy főre jutó „becsült” helyi iparűzési adó-kapacitásuk szerint, a két évvel korábbi (t-2) tényleges HIPA-alap alapján 1,4%-os általános adókulcsot feltételezve. A legutóbbi változások szerint ezek a számítások az önkormányzatok hat különálló kategóriáját eredményezik, amelyek mindegyike az egy főre jutó becsült HIPA-kapacitás 0,4–0,75%-a közötti szolidaritási hozzájárulást köteles végezni. Az alábbi táblázat felvázolja a szolidaritási hozzájárulás kiszámításának alapját településenként.

2. 2: A szolidaritási hozzájárulás számításának paramétertáblázata, 2024

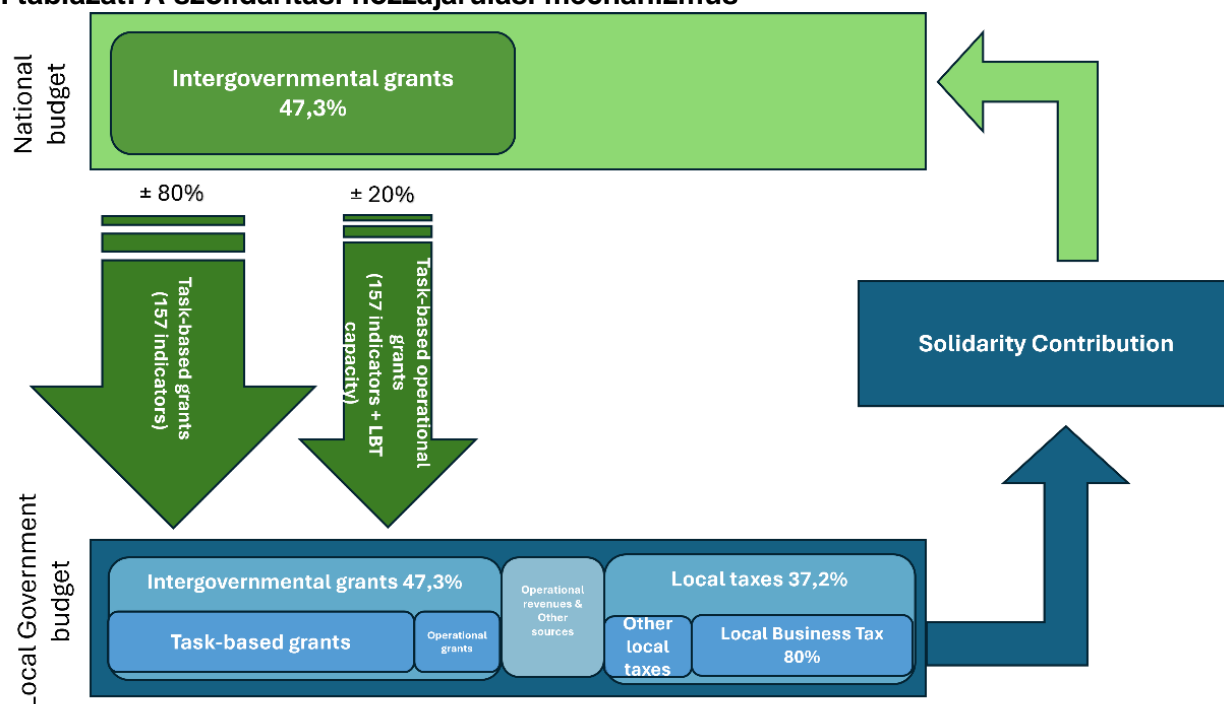
	A	B	C	D
	Kategóriák az önkormányzat iparűzésiadó-képessége szerint lakosonként (Ft)		A járulék mértéke a szolidaritási járulékalap százalékában	
	alsó limit	felső limit	minimum	maximum
1	0	22 000	0	0
2	22 001	50 000	0	0.40
3	50 001	58 000	0.40	0.50
4	58 001	78 000	0.50	0.60
5	78 001	102 000	0.60	0.67
6	102 001	950 000	0.67	0.75

Forrás: A Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló 2023. évi LV. törvény

A szolidaritási hozzájárulást az egy főre jutó helyi önkormányzat becsült HIPA-kapacitása alapján vetik ki. A mértékek eltérőek: 50 001 és 58 000 forint közötti becsült kapacitás esetén 0,4% és 0,5%, míg 102 001 és 950 000 közötti becsült kapacitás esetén 0,67% és 0,75% közöttiek. Ha egy önkormányzat nem számol fel Helyi iparűzési adót (HIPA), akkor adóalapját az országosan meghatározott egy főre jutó bevétel (2023-ban 22 000 forint) és a lakosságszám határozza meg. A szolidaritási hozzájárulás befizetése után a nemzeti költségvetés részévé válik.

⁸ Pénzügyminisztériumtól származó információ

3. táblázat: A szolidaritási hozzájárulási mechanizmus

Forrás: KDZ saját ábrája

Megállapítások és kihívások

A jelenlegi önkormányzati finanszírozási rendszerre vonatkozó főbb megállapítások és az azonosított főbb kihívások négy jól elkülöníthető területre csoportosíthatók: Helyi iparűzési adó, szolidaritási hozzájárulás, kormányközi transzferek és kormányközi párbeszéd.

1 A helyi iparűzési adó

- **A helyi iparűzési adó (HIPA) releváns és értékes helyi adó.** Az adókulcsok és adómentességek tekintetében jelentős bevételt és autonómiát biztosít az önkormányzatok számára. Az adó arra ösztönzi az önkormányzatokat, hogy aktívabban vonzzák a vállalkozásokat és a befektetőket, és kedvezőbb környezetet teremtsenek a vállalkozások és a befektetők számára, mindez pedig hozzájárul a nagyobb nemzetgazdasági növekedéshez és jóléthez. Az adó az önkormányzatok adófizetőikkel szembeni elszámoltathatóságát is elősegíti. A Magyarországgal szomszédos országok azt mutatják, hogy a helyi gazdasági tevékenységet terhelő helyi adók alapvető szerepet töltenek be az önkormányzatok finanszírozásában (lásd Ausztria és Németország példáját az Ajánlások részben). A magyar iparűzési adó megfelel a helyi adókra vonatkozó európai normáknak, és jó gyakorlatnak tekinthető a Helyi Önkormányzatok Európai Chartája 9. cikkével és a helyi adózási irányelvekről szóló Rec (2005)1 ajánlás⁹ 3. pontjával összhangban.
- **A HIPA uralja a helyi adórendszert.** A helyi iparűzési adó (HIPA) a helyi adórendszer egyik fő alkotóeleme, amely a helyi adóbevételek 80%-át teszi ki. A HIPA-ra való erős támaszkodás és annak prociklikus jellege külső kockázatoknak teszi ki a helyi pénzügyeket. Ezzel szemben az egyéb helyi adók, mint például az ingatlanadó, alulhasznosultak, a gépjárműadó pedig központosított. Mivel a HIPA gazdasági tevékenységhez kötődik, területi egyenlőtlenségeket teremt, ami jelentős kiegyenlítési erőfeszítéseket tesz szükségessé.

⁹CM/Rec(2005)1E - A Miniszteri Bizottságnak tagállamokhoz intézett, a helyi és regionális hatóságok pénzügyi erőforrásairól szóló ajánlása (2005. január 19.), https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805db09e

- Korlátozások vannak érvényben arra vonatkozóan, hogy az önkormányzatok hogyan használhatják fel HIPA-bevételeiket. A törvény értelmében az önkormányzatok elsősorban a szociális szolgáltatásokra, a fővárosban a tömegközlekedésre kötelesek a HIPA-forrásokat elkülöníteni.¹⁰
- **A HIPA-bevételek nagyobb hányada a központi költségvetésbe kerül.** A szolidaritási hozzájárulási kötelezettség felső határának hétszeresére (950 000 Ft-ra) emelését eredményező közelmúltbeli változások azt jelentik, hogy a HIPA-bevételek nagyobb hányada kerül át a helyi költségvetésből az országos költségvetésbe. Következésképpen, míg 2020-ban a szolidaritási hozzájárulás a HIPA-bevételeknek csak 5,9%-át osztotta újra, a becslések szerint 2024-re akár 23%-át is újraosztja.
- **A HIPA egyre inkább megosztott adóként jelenik meg.** Úgy tűnik, hogy a HIPA inkább megosztott adóvá válik. Ahogy egyre több HIPA-bevétel kerül átirányításra a központi költségvetésbe, majd újraelosztásra, a helyi saját forrásból származó bevételek összessége csökken.

2 A szolidaritási hozzájárulás

- **A szolidaritási hozzájárulás jelentősen növekszik.** A szolidaritási hozzájárulási kötelezettség alsó értékhatára 22 000 forintra (2020-ban 34 000 forintról) csökkent, a felső értékhatára pedig 950 000 forintra (2020-ban 125 000 forintról) emelkedett. Következésképpen, ha 2020-ban a szolidaritási hozzájárulás az önkormányzatok állami támogatásának csak 5,2%-át tette ki, akkor 2024-re a becslések szerint az állami transferek 29,3%-át fogja kitenni.¹¹ Egyes önkormányzatok a szolidaritási hozzájárulás csökkentését kérték. A TÖOSZ tagönkormányzatok 2023. évi taggyűlési határozatukban kifejtették, hogy a jelenlegi járulékszint meghaladja az önkormányzatok fizetőképességi határát. A legutóbbi (2024. június 17-i) TÖOSZ-nyilatkozat is a szolidaritási hozzájárulás csökkentését szorgalmazza a 2025-ös költségvetési évtől kezdve.
- **A szolidaritási hozzájárulás jelentős költségvetési terhet ró a nagyobb HIPA-kapacitással rendelkező városokra.** Ez különösen Budapestet, a megyei jogú nagyvárosokat, valamint a magasabb adózási kapacitású városokat érinti. Jelesül 2022-ben Budapest és a 25 megyei jogú város 69,4%-kal járult hozzá a szolidaritási mechanizmushoz, ami meghaladja a HIPA-bevételekből való részesedésüket (63,2%).¹²
- **Egyes önkormányzatoknál a nettó szolidaritási hozzájárulás meghaladja az állami támogatásból kapott összeget.** Az elmúlt években Budapest és Budaörs külön ügyekben indított emiatt jogi eljárásokat.
- **A szolidaritási hozzájárulást kizárólag a helyi iparüzési adó alapján számítják ki.** Bár a HIPA betekintést nyújt az önkormányzatokon belüli gazdasági tevékenységbe, nem tükrözi teljes mértékben az önkormányzatok általános jövedelmi helyzetét. A kisebb önkormányzatok számára a HIPA kevésbé jelentős más helyi adókhöz, például az építményadóhoz és a kommunális adóhoz képest. A demográfiai változások befolyásolhatják a források elosztását. A csökkenő lakosság és stabil HIPA mellett az

¹⁰ Vö.: Peteri, 2023

¹¹ Az összehasonlításra adott visszajelzésben a Pénzügyminisztérium kiemelte, hogy 2021-ben változás történt az általános kiegyenlítési rendszerben. A szolidaritási hozzájárulást 2020-ig csak a rendszer egy elemként írták le, egyes költségvetési támogatási intézkedéseket pedig az egy főre jutó adókapacitás alapján csökkentettek. A Pénzügyminisztérium szerint a teljes kiegyenlítési folyamatot figyelembe véve az újraelosztott bevételek aránya 2021-ben és 2020-ban megközelítőleg egyezett.

¹² Lásd: Péteri, 2023

egy főre jutó HIPA a város hátrányára változik, ami befolyásolja a szolidaritási hozzájárulás számítását.

- **Nincs egyértelmű kapcsolat a szolidaritási hozzájárulás és valamely formális kiegyenlítési rendszer között.** Jóllehet világos, hogyan becsülik meg a szolidaritási hozzájárulást, nem teljesen világos, hogyan osztják el ezeket szolidaritási célból a pénzügyileg gyengébb önkormányzatok között. A kormány megerősíti, hogy a szolidaritási hozzájárulás a feladatalapú támogatásokon keresztül jut vissza az önkormányzatokhoz. Az érdekelt felekkel folytatott interjúkból kevés információ derül ki országos szinten a szolidaritási hozzájárulás újraelosztásáról. Jelenleg nem állnak rendelkezésre könnyen hozzáférhető adatok az egyes feladatokhoz országos szinten kiutalt támogatások összegéről, ami megnehezíti annak felmérését, hogy az önkormányzatok által befizetett szolidaritási hozzájárulás mekkora hányada kerül visszaosztásra költség- vagy bevételkiegyenlítés céljából. A kormány álláspontja szerint a szolidaritási hozzájárulás az önkormányzati feladatok és a kiegyenlítési célok döntő finanszírozási forrása. A jelentős szolidaritási hozzájárulást nyújtó önkormányzatok ugyanakkor nagyobb átláthatóságot kérnek a kiegyenlítő intézkedések és hatások tekintetében.

3 Kormányközi transzferek

- **Más európai országokkal összehasonlítva a magyar önkormányzatok nagymértékben függenek az állami költségvetésből származó célzott támogatásoktól.** Ezek a források 2024-ben várhatóan az önkormányzati bevételek 50%-át teszik ki. A nemzeti kormány a feladatalapú finanszírozási modellen keresztül közvetlenül meghatározza az önkormányzati szolgáltatásnyújtást.¹³ A feladatalapú támogatások meghatározásának és kiosztásának módszerei összetettek. A kormányközi pénzügyi rendszer magját képező feladatalapú támogatásokat a központi kormányzat határozza meg a becsült normál költségek alapján. A Szakpolitikai tanácshoz és korábban a Szakértői értékeléshez kapcsolódó egyeztetés során az önkormányzati képviselők olyan esetekre hivatkoztak, amikor a becsült normál szolgáltatásnyújtási költségek nincsenek összhangban az önkormányzatok átlagos vagy valós szolgáltatási költségeivel. Néhányat már 2013-ban kiszámítottak, és nem frissítették azokat, hogy tükrözzék az inflációs nyomást. A feladatalapú transzferek felosztását az évi költségvetési törvény melléklete írja elő. A kormány azt állítja, hogy a rendszer átlátható, és az önkormányzatok maguk is újraszámolhatják feladatalapú transzferüket. Az önkormányzatok azonban azt állítják, hogy bár a felosztás módját közzéteszik, az átlagköltségek meghatározását – önkormányzatok bevonása vagy pontosítás nélkül – a központi kormányzat végzi el. Ezenkívül a feladatalapú támogatások elosztásához használt mutatók és együtthatók nagy száma és összetettsége is nehezíti a megértést. Habár a feladatalapú finanszírozási rendszer kívül esett ezen Szakpolitikai tanácsadás hatókörén, a projekt keretében külön tevékenysége vonatkozik a normál kiadási igényekkel (SEN) kapcsolatos megközelítés tesztelésére abból a célból, hogy értékelje annak a feladatalapú normál kiadási költségek további fejlesztésére vonatkozó tájékoztatásra való képességét.
- **A feladatalapú finanszírozást működési támogatások egészítik ki.** Az érdekelt felekkel készült interjúk szerint a kormányközi transzferek mintegy 20%-a működési támogatás, de ezek települések közötti megoszlása nem kerül nyilvánosságra. E transzferek további elemzése kívül esett a jelen Szakpolitikai tanács hatókörén.

¹³ Például 2021-ben a támogatások mintegy 62,3%-át az oktatás, a szociális védelem és a kultúra rendszeres kiadásaira irányozták elő. Lásd a Szubnacionális Kormányzati Pénzügyi és Beruházási Világmegfigyelőközpont 2022. évi országprofiljait (OECD/UCLG (2022)).

- **Magyarország emellett speciális város-, vidék- és regionális fejlesztési támogatásokban részesül, amelyek egy részét az EU finanszírozza.** Az érdekelt felekkel folytatott interjúkból úgy tűnik, hogy az ilyen finanszírozás nagyobb kiszámíthatósága növelné az önkormányzatok e finanszírozás felvételére való képességét.

4 Kormányközi párbeszéd

- **Magyarországon szilárd alapja van a kormányközi párbeszédnek, amely rendszerezéssel, strukturálással erősíthető.** Az Önkormányzatok Nemzeti Együttműködési Tanácsa (ÖNET) e tekintetben fontos platformot jelent. A központi és helyi érdekelt felek közötti együttműködés a jelenlegi TTE-projekten belül, valamint a TÖOSZ és a központi hatóságok közötti erős munkakapcsolatokra építve – különösen az adatcsere terén – nagyon szoros volt. Az önkormányzati finanszírozási rendszerekre vonatkozóan a kormányzati szintek közötti párbeszédet és tárgyalást folytató európai országokhoz képest azonban Magyarországon van még mit javítani kormányközi pénzügyi rendszer fejlesztésére vonatkozó kormányközi párbeszédén, koordináción és együttműködésén. Például míg Magyarország – mintegy 150 önkormányzati feladatot lefedő – feladatalapú támogatási rendszere átfogó, ennek keretében van lehetőség a párbeszéd és a koordináció hatékonyságának növelésére. A TÖOSZ a 2023. évi taggyűlési határozatában a szolidaritási hozzájárulásra vonatkozó párbeszédnek és koordinációnak, valamint a kötelező önkormányzati feladatok közös felülvizsgálatának szükségességét is hangsúlyozta, tükrözve az önkormányzatok valós finanszírozási igényeit.
- **A központi kormányzati információs rendszerek értékes adatokat tartalmaznak az önkormányzati statisztikákról, költségvetésekről és teljesítményről.** Noha a hozzáférésnek és az interoperabilitásnak korlátai vannak, együttműködési erőfeszítések folynak (beleértve a TTE-projekt részeként is) e rendszerek fejlesztésére és az adatok helyi hatóságok és szövetségeik általi felhasználásának támogatására vonatkozóan. Ezen erőfeszítések folytatása elősegítheti a jobb szakpolitikai döntések meghozatalát, a jobb kormányközi párbeszédet és a fokozott átláthatóságot, ami minden polgár javát szolgálja.

II.2. Ajánlások

A jelen Szakpolitikai tanács a helyi pénzügyek helyzete, valamint a megállapítások és kihívások alapján a következő ajánlásokat tartalmazza, amelyek rövid távú, középtávú és további ajánlásokra oszlanak. Az ajánlások mellett a releváns európai gyakorlatokra vonatkozó információkat is tartalmazzák.

Rövidtávú ajánlások

A helyi iparüzési adó felhasználási korlátainak enyhítése

A Helyi iparüzési adó (HIPA) a magyar önkormányzatok meghatározó bevételi forrása, és helyi adózási jellemzőinek megőrzése elengedhetetlen. A helyi adózási autonómia növelése érdekében meg kell szüntetni a jelenlegi korlátozásokat, amelyek értelmében a HIPA-bevételeket szociális szolgáltatásokra és tömegközlekedésre kell fordítani. Ez a változtatás összhangba hozná a HIPA-rendszert az ECLSG 9.1. cikkével. A CM/Rec(2005)1 alapelveit is tiszteletben tartaná, azzal, hogy a helyi hatóságoknak megfelelő erőforrásokkal kell rendelkezniük, amelyeket szabadon felhasználhatnak feladataik gyakorlása során.

1. mező – Ausztria: Az osztrák helyi költségvetés és az önkormányzati adó (Kommunalsteuer)

Ausztriában az önkormányzatok legfontosabb bevételi forrását a megosztott adók jelentik, amelyek az összes önkormányzati bevétel mintegy 40%-át teszik ki. A megosztott adók közül a legrelevánsabb az általános forgalmi adó (ÁFA), a személyi jövedelemadó (SZJA) és a társasági adó (TAO) a legjelentősebb. A saját helyi adók és illetékek jelentős bevételt jelentenek az önkormányzatok számára, a teljes önkormányzati bevétel mintegy 17%-át teszik ki. A két legfontosabb helyi adó az ingatlanadó és az önkormányzati adó (Kommunalsteuer). Ez utóbbi egy helyi iparüzési adó, amelynek jogcímén az ausztriai székhelyű cégeknek az összes munkavállaló teljes bérének 3 százalékának megfelelő adót kell fizetniük. Az önkormányzati adót az önkormányzatok vetik ki, és a szövetségi törvény szabályozza. Az adó mértéke és alapja az egész országban azonos.

Forrás: KDZ Közigazgatási Kutatóközpont (2023): Structure of local revenues: a comparative analysis of Italy and Austria <https://www.kdz.eu/en/news/blog/structure-local-revenues-comparative-analysis-italy-and-austria>

2. mező – Németország: A helyi finanszírozási rendszer és a helyi iparüzési adó

Németországban a helyi finanszírozási rendszer főként megosztott adókon és saját adókon alapul. A fő megosztott helyi adók (a helyi adóbevételek mintegy 40%-a) az SZJA és a kamatadó, valamint kis részben az áfa. A saját helyi adók magukban foglalják a helyi iparüzési adót és az ingatlanadót. A helyi iparüzési adó a helyi iparüzési nyereséget terhelő iparüzési adó. Az általános adómérték a nyereség 3,5%-a. A helyi önkormányzat azonban dönthet az általános adómérték szorzójáról. Jelenleg az átlagos adómérték a nyereség 14%-a.

A HIPA és az SZJA (megosztott adó) az összes helyi bevétel 33%-át tette ki 2019-ben. A HIPA 17%-ot, az SZJA 16%-ot tett ki.

Forrás: Herrmann, B. (2022): Local taxes on economic activity in municipalities in EU Member States, European Commission <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC129095>

A szolidaritási hozzájárulás kiigazítása

A kiegyenlítés szintjének megállapítása továbbra is minden országban az uralkodó feltételek és szakpolitikai prioritások figyelembevételével meghozandó döntés. Európában a helyi hatóságok számos kontextusban kedvezőbbnek tekintik a vertikális kiegyenlítést, mint a horizontális

kiegyenlítést, amely féltékenységhez vagy haraghoz vezethet. A kívánt kiegyenlítő hatás elérése érdekében ezért célszerű lenne a szolidaritási hozzájárulás csökkentése és a központi támogatások igénybevételenek előtérbe helyezése. A HIPA-kapacitás értékhatárainak és mértékének kiigazítása az ECLSG 9.4. cikkével összhangban a HIPA helyi adó jellegének megőrzését is segíthetné.

Ehhez hasonlóan átlátható szolidaritási alapot lehetne létrehozni az alábbiakban javasolt módon. A kiegyenlítési célú támogatásokat nem kell célhoz kötni, és a kiegyenlítésnek egy vagy két teljes képlet alapján kell történnie, figyelembe véve a költségvetési kapacitást és a kiadási igényeket, hogy „biztosítani lehessen az állami pénzügyi források igazságos elosztását a különböző kormányzati szintek között, figyelembe véve [a CM/Rec(2005)1 ajánlásban meghatározottak szerint] az egyes szintekhez rendelt felelősségeket és a felelősségi körök változásait, valamint a gazdasági körülményeket.”

3. mező – Ausztria: Az egyeztető mechanizmus

1999-ben Ausztriában elfogadták az úgynevezett „Konzultációs mechanizmust” (Konsultationsmechanismus), amelynek értelmében a szövetségi és tartományi kormányoknak tájékoztatást kell adniuk a javasolt törvények vagy statútumok kormányzat más szintjein gyakorolt adminisztratív és pénzügyi hatásairól.

A Konzultációs mechanizmusra akkor lehet hivatkozni, ha az egyik szerződő fél olyan jogszabályt kíván elfogadni, amely pénzügyi kötelezettségeket ró a többiekre, és ezt követően össze lehet hívni a minden kormányzati szint képviselőiből álló Konzultációs Bizottságot a javasolt új törvény vagy alapszabály megtárgyalására. Ha nem születik megállapodás, a kérdéses jogszabályt elfogadni szándékozó fél felel saját jogi szabályozásának finanszírozásáért.

A Konzultációs mechanizmus különösen az osztrák önkormányzatok számára fontos eszköz, amely lehetővé teszi a jogalkotási javaslatok vizsgálatát, és elősegíti a közvetlen párbeszédet más kormányzati szintekkel, elkerülve ezzel az önkormányzatok pénzügyi terheit.

Forrás: KDZ Közigazgatási Kutatóközpont

4. mező – Dánia: A kiterjesztett teljes mérleg elve

A dán önkormányzati finanszírozási rendszer fontos jellemzője a kiterjesztett mérlegelv (Det Udvidede Totalbalanceprincip-DUT), amely egyensúlyt biztosít az önkormányzatokra háruló feladatok és pénzügyi forrásaik között. A „DUT” mérleg elve azt jelenti, hogy az állam az önkormányzatok és a régiók kiadási igényeinek megfelelően juttat forrásokat.

Konkrétabban azt jelenti, hogy a központi kormányzat, az önkormányzatok és a régiók közötti kiadás- vagy feladatelosztás változása, valamint a költségvetési szervek tevékenységére vonatkozó kötelező állami szabályozás változása esetén a települések és régiók részére járó általános állami támogatást (a kerettámogatást) módosítani kell ennek a pénzügyi következményeivel. A DUT-elv azt jelenti, hogy a szabályozási változtatásokat a szabályalkotó minisztérium saját keretein belül finanszírozza. A szóban forgó minisztérium teljes kerete a kerettámogatás korrekciójának megfelelően csökken/nő. Ugyanakkor korrekcióra kerülhet sor az áruk, szolgáltatások, ingatlanok vagy a bérek adózásának változása esetén, ha a változás az önkormányzatok és a régiók kiadásait célozza, és azokat jelentősen érinti.

Forrás: Dánia pénzügyminisztériuma (2024): Det udvidede totalbalanceprincip (DUT), Link: <https://fm.dk/arbejdsomraader/kommuner-og-regioner/aftalesystemet/>; és a DUT útmutató (2007): <https://www.retsinformation.dk/eli/mt/2007/63>

A Szolidaritási hozzájárulás számítási alapjának szélesítése

Az önkormányzatok költségvetési kapacitásának jobb tükrözése érdekében javasolt a szolidaritási hozzájárulás számítási alapjának szélesítése. A költségvetési kapacitás értékelésének alapját kizárólag a Helyi iparüzési adó (HIPA) képezi. Az egyéb helyi adók bevonása – különösen ott, ahol a HIPA-bevétel nem jelentős – igazságosabb lenne és pontosabban ragadná meg a költségvetési egyenlőtlenségeket. A döntéshozók fontolóra vehetik a személyi jövedelemadóból (SZJA) származó bevételeknek a helyi gazdasági tevékenység megbízható jeleként történő beépítését. Például Bulgáriában a kiegyenlítő rendszer a „fix adóbevételek” széles körét, alapvetően az összes helyi adóbevételt veszi figyelembe. A költségvetési és pénzügyi kapacitás széles körű számítási alapja összhangban van a Rec(2005)¹ ajánlással is, amelynek értelmében a helyi hatóságok pénzügyi kapacitása becslésének – az általános pénzügyi kapacitás felmérése céljából – lehetőleg minden bevételi forrást tartalmaznia kell.

5. mező – Bulgária: A kiegyenlítő támogatási rendszer a fix adóbevételek széles körére épül

Bulgáriában a kiegyenlítő rendszer kiegyenlítő támogatáson alapul. A kiegyenlítő támogatás fő célja, hogy minden önkormányzat minimális szintű helyi szolgáltatásokat tudjon nyújtani a területén. Ez az egyetlen olyan támogatás, amely felett az önkormányzatok teljes autonómiával rendelkeznek, és szabadon szétoszthatják és elkölthetik (a helyi önkormányzattanácsi határozata alapján). A törvény értelmében az általános kiegyenlítő támogatás éves nagysága nem lehet kevesebb, mint az összes település előző évi saját forrásból származó bevételeinek 10%-a. 2019-ben megváltozott a támogatás önkormányzatok közötti elosztásának mechanizmusa, és az „új” mechanizmus a fix adóbevételek széles körére épül (*fix adónak minősül az ingatlanadó, a gépjárműadó, az idegenforgalmi adó, engedélyadó és taxis személyszállítás adója*). A gyakorlatban ez magában foglalja az összes helyi adót, amelyet a bulgáriai önkormányzatok felszámíthatnak.

Az elosztási mechanizmus öt alkotóelemből áll: a) bevételi potenciál (fix adóbevételek alapján); b) kiadási igények (természetes mutatók alapján, mint a népesség, a gyermekek száma, a felnőttek száma, a terület nagysága és az önkormányzati utak hossza); c) nagyon alacsony költségvetési kapacitású települések támogatása (ahol a saját bevételek az összes önkormányzati bevétel kevesebb, mint 25%-át teszik ki); d) az éves költségvetési törvényben meghatározott egyösszegű kifizetés; valamint e) az országos átlagot meghaladó adóterhekkel rendelkező települések támogatása (egyed-települések fix adómértékei tényleges átlagos arányának és a törvényben meghatározott átlagos adómértékek összehasonlításával).

Forrás: NALAS & KDZ (2024): Fiscal Decentralisation in South-East Europe Report. 9. kiadás. Edited by Stafa, E., Prorok, Th. & Elezi, Sh.; Link: <https://nalas-observatory.eu/publications/23> és <https://www.kdz.eu/en/knowledge/studies/fiscal-decentralization-indicators-south-east-europe>

6. mező – Ausztria: Eszköz az önkormányzatok költségvetési állapotának felmérésére, a KDZ gyorsteszt

Az Osztrák Közigazgatási Kutatóközpont (KDZ) kifejlesztett egy „KDZ gyorsteszt” nevű eszközt az osztrák önkormányzatok pénzügyi erejének és gazdagságának kiszámítására és felmérésére. A Gyorsteszt többdimenziós megközelítést alkalmaz, és négy területet vesz figyelembe a költségvetési egészség felmérése során: az önkormányzatok keresőképességét, önfinanszírozási képességét, pénzügyi teljesítményét és adósságát. Minden területet egy mutató mér; az utolsót, az adósságot, két mutatóval mérik:

1. Közösségi megtakarítási arány – ÖSQ
2. Szabadon felhasználható költségvetés aránya – FSQ
3. Az önfinanszírozás mértéke – EFQ
4. Az eladósodás időtartama – VSD
5. Adósságszolgálati arány – SDQ

Az adatok származhatnak a Statistik Austria-tól, a nemzeti statisztikai hivataltól vagy maguktól az önkormányzatoktól. A kulcsmutatók eredményeit ezután differenciált pontozással értékelik: területenként (keresőképesség, önfinanszírozási képesség, pénzügyi teljesítmény és adósság) összesen 25 pont érhető el. Így a pénzügyi gyorsteszten összesen 100 pont szerezhető, ami egy általános adómérték alapján értékelve az önkormányzat pontszámát adja. Mivel több dimenzióra számol, átfogó képet ad az önkormányzatok pénzügyi kapacitásáról.

Forrás: KDZ Közigazgatási Kutatóközpont

Az adatcsere és az interoperabilitás elősegítése

A CM/Rec(2005)1 ajánlás szerint Magyarország kormányközi pénzügyi rendszere átláthatóságának, hitelességének és kiszámíthatóságának fokozása szükségessé teszi az önkormányzatokkal és szövetségeikkel megosztott információk mennyiségének és minőségének rendszeres javulását. Ez az önkormányzati szolgáltatások szempontjából releváns kormányzati adatbázisokhoz való hozzáférés és átjárhatóság biztosításával érhető el. A helyi önkormányzatok általi fokozottabb felhasználás értékes visszajelzést ad, és hozzájárul az adatok minőségének javulásához. Ezenkívül megerősíti az adatinfrastruktúrákba és az interoperabilitásba való tartós beruházásokat.

Ez az a terület, ahol Magyarországon a központi kormányzat és az önkormányzatok érdekelt felei már jelentős összefogásról tesznek tanúbizonyságot. A jelen Szakpolitikai tanács arra ösztönzi az összes érdekelt felet, hogy támogassák ezeket a fontos erőfeszítéseket, amelyek hozzájárulhatnak a szélesebb körű digitalizációs és gazdaságfejlesztési szükségletekhez.

7. mező – Horvátország: Nyitott adatportál

Horvátország nyílt adatportált (<https://data.gov.hr>) hozott létre, amelyet a nemzeti és helyi önkormányzatok használnak arra, hogy feldolgozás céljából különféle adatkészleteket bocsássanak a nagy nyilvánosság rendelkezésére. A Pénzügyminisztérium helyi önkormányzati pénzügyi beszámolókat (bevételek és kiadások, mérlegek) tesz közzé részletes bontásban a honlapján (<https://mfin.gov.hr/istaknute teme/lokalna-samouprava/financijski-izvjestaji-ijp-r-s/203>).

A Pénzügyminisztérium (beleértve az Államkincstárt és az Adóhatóságot is) évente vagy kérésre a Városok Szövetségének (AOC) is széles körű alapadatokat és pénzügyi beszámolókat kínál. A Szövetség különféle eszközöket és platformokat használ az ilyen információk feldolgozására és elemzésére. A helyi önkormányzatok ezenkívül hozzáférnek az Adóhatóság ingatlanforgalmi adataihoz (kérelemre), valamint azonnali hozzáféréssel rendelkeznek a különféle állampolgári nyilvántartásokhoz, gépjármű-nyilvántartásokhoz és egyéni jövedelmi nyilvántartásokhoz.

Forrás: Az Európa Tanács Jó Kormányással Foglalkozó Szakértői Központja (2023) Szakértői értékelő jelentés: Kormányközi költségvetési kapcsolatok, Adathozzáférés és adatfelhasználás, valamint Helyi-központi politikai párbeszéd

A kormányközi költségvetési kapcsolatok értékelésének lefolytatása

A CM/Rec(2005)1 ajánlásnak megfelelően javasoljuk Magyarországon – Helyi iparüzési adón (HIPA) és a szolidaritási hozzájáruláson túlmutató – kormányközi költségvetési kapcsolatainak átfogó értékelését, amelynek értelmében a helyi adózás, támogatások és kiegyenlítés jogi és közigazgatási kereteit szükség szerint rendszeres felülvizsgálatnak kell alávetni. Egy ilyen értékelésbe be kell vonni a kormányt és az önkormányzati szövetségeket, fel kell mérni a centralizáció elmúlt évtizedének tanulságait és fel kell tárni a fejlesztési lehetőségeket. A legfontosabb vizsgálandó területek közé tartoznak a megosztott adórendszerek, a meglévő helyi adók potenciáljának

növelése, a helyi önkormányzatok bevételi rugalmasságának növelése, valamint a kiegyenlítési rendszereknek a jobb pénzügyi méltányosság és forráselosztás érdekében történő értékelése.

Ezenkívül a jelenlegi kormányközi támogatási rendszer és a normál kiadási igények (SEN) kísérleti eredményeinek áttekintése hozzájárulhat az átláthatósághoz, a kiszámíthatósághoz és a helyi autonómiához a költségvetési gazdálkodás terén.

Középtávú ajánlások

A saját forrásból származó bevétel rendszerének fejlesztése

Az önkormányzatok bevételi forrásainak a domináns HIPA-n túli diverzifikálása javasolt, például a vagyonbevételek, ingatlanadó, települési adó felhasználásával és a gépjárműadó átcsoportosításával. Ez csökkentené a gazdasági sebezhetőséget és a bevételnövelő képességek közötti egyenlőtlenségeket, összhangban az ECLSG 9.4. cikkével, amely szerint a dinamikus pénzügyi rendszereknek fedezniük kell a változó helyi önkormányzati költségeket, valamint a CM/Rec(2005)1 ajánlás mellékletben szereplő iránymutatással, amelyek úgy szól, hogy „minden helyi önkormányzatnak a lehető legnagyobb mértékben saját forrásaiból kell finanszíroznia az általa eldöntött kiadásokat (költségvetési egyenértékűség helyi önkormányzati szinten).”

A kormányzati szintek közötti párbeszéd, koordináció és együttműködés további rendszerezése

A kormányzati szintek közötti párbeszéd, koordináció és együttműködés további erősítése érdekében az Önkormányzatok Nemzeti Együttműködési Tanácsa (ÖNET) olyan alapot biztosít, amely továbbfejleszhető. Az ECLSG 4.6. cikkével összhangban ez magában foglalja a konzultációs keretek formalizálását, a helyi hatóságok bevonását a szakpolitika kidolgozásának korai szakaszába, és olyan kulcsfontosságú területekre való összpontosítást, mint a szolidaritási hozzájárulás, az adókiegyenlítés, a támogatások elosztása és a pénzügyi rendszerek átláthatósága. A kormány és az önkormányzati szövetségek szorosan együttműködjenek, biztosítva mindkét oldal hatékony képviselőit. Az adatcsere kiterjesztése és a decentralizált kormányzású európai országokéhoz hasonló formális megállapodások megkötése tovább fogja támogatni ezeket az erőfeszítéseket.

8. mező – Ausztria: A költségvetési kiegyenlítési törvény

Ausztriában a költségvetési kiegyenlítési törvény a kormányközi kapcsolatok központi eszköze. Szabályozza a szövetségi kormány, az államok és az önkormányzatok közötti költségvetési kapcsolatokat. A törvényt három-hat évente felülvizsgálják, és tárgyalásokat ír elő a három osztrák kormányzati szint között a kormányközi támogatások és a megosztott adók központi szint alatti (szubnacionális) kormányok közötti újraelosztására vonatkozóan. Az osztrák önkormányzati szövetségek (az Osztrák Városok Szövetsége és az Osztrák Önkormányzatok Szövetsége) az önkormányzatok képviselőiként vesznek részt.

Ebben az összefüggésben a szövetségi kormány rendelkezik a végső hatalommal, és a törvényhozás nem követeli meg az államok vagy önkormányzatok hozzájárulását az költségvetési kiegyenlítési törvény elfogadásakor. Az önkormányzatok azonban fellebbezhetnek az Alkotmánybíróságnál a költségvetési kiegyenlítési törvény ellen. A törvénybe iktatást háromszintű tárgyalások előzik meg, amelyekben a két önkormányzati szövetség is részt vesz. A tárgyalási szakaszban az önkormányzati szövetségeknek lehetőségük van közvetlenül beavatkozni és megvitatni a források elosztási mechanizmusait. Ez fontos lehetőséget teremt a kormányzati szintek közötti párbeszéd és koordináció elősegítésére és előmozdítására, valamint növeli a szolgáltatási költségekkel kapcsolatos tudatosságot.

Forrás: KDZ Közigazgatási Kutatóközpont

8. mező – Lengyelország: A kormányközi ügyek vegyesbizottsága

A 2000-es évek vége óta Lengyelország a Kormányközi Ügyek Vegyes Bizottsága néven egyedülálló intézményt hozott létre a kormányközi megbeszélések és tanácskozás számára. A Bizottság legfontosabb szempontja, hogy egyetlen önkormányzati hatáskört vagy pénzügyet érintő jogszabályt sem lehet a parlament elé terjeszteni anélkül, hogy azt előzetesen a Bizottság nem kötelező érvénnyel felülvizsgálja. A Bizottságot egyenlő arányban a nemzeti kormányzat képviselői – többnyire szakminisztériumok – és az egyes önkormányzati szintek képviselői alkotják. Rendelkezik a nemzeti kormány által finanszírozott állandó titkársággal, valamint állandó és *ad hoc* bizottságokkal, amelyek feladata a jogszabálytervezetek felülvizsgálata és véleményezése.

Forrás: Mirska, A. (2021): Local Government in Poland. Responses to Urban-Rural Challenges. Zenodo: <https://doi.org/10.5281/zenodo.5728281>

Az Európa Tanács Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa (2019): Local and regional democracy in Poland. CG36(2019)13final; Link: <https://rm.coe.int/local-and-regional-democracy-in-poland-monitoring-committee-rapporteur/1680939003>

Az önkormányzati pénzügyi rendszer átláthatóságának és kiszámíthatóságának növelése

Az önkormányzati szövetségek és a központi hatóságok közötti együttműködésre építve – az önkormányzatokkal és az őket képviselő szövetségekkel való jobb információmegosztással – tovább lehetne fejleszteni Magyarország kormányközi pénzügyi rendszerét. Ez magában foglalná a kormányközi finanszírozási áramlásokra és mutatókra vonatkozó részletesebb adatok rendszeres közzétételét, a mutatókra vonatkozó közös megállapodásokat, a támogatások odaítélésének kritériumait és módszereit, valamint a különböző támogatásokra és helyi finanszírozási mutatókra vonatkozó adatok hozzáférhetőbbé tételét. Ez egyben [a jó demokratikus kormányzás elveiről](#) szóló CM/Rec(2023)5 ajánlás 6. „Nyitottság és átláthatóság” elvével összhangban álló gyakorlatot is mutatna, amely erőfeszítéseket tesz szükségessé annak érdekében, hogy a döntéshozatali folyamatokat – adott esetben digitális eszközök használatával – nyilvánosan hozzáférhetővé és jogilag meghatározott korlátok között elérhetővé tegyék. Emellett a kormányközi támogatásokra vonatkozó éves és többéves előrejelzések kidolgozása és közzététele – hasonlóan Ausztriában a megosztott adóbevételek rendszeres előrejelzésére – javítaná a helyi önkormányzatok tervezését és hatékonyságát.

10. mező – Finnország: Az önkormányzati pénzügyi program

A finn önkormányzati törvény tárgyalási folyamatot irányoz elő a központi és a helyi kormányzat között, amelyben a helyi önkormányzatokat a Finn helyi és regionális önkormányzatok szövetsége képviseli. A központi és a helyi szint közötti tárgyalási folyamat részeként önkormányzati finanszírozási programot kell készíteni. Ennek elkészítése az államháztartás költségvetési tervének és a központi költségvetési javaslatnak az előkészítésére irányuló munka részét képezi. A finn pénzügyminisztérium kulcsszerepet játszik az átlátható és megfelelő önkormányzati rendszer, valamint a kormányközi párbeszéd és az önkormányzati finanszírozásról folytatott tárgyalások szilárd keretének biztosításában.

A pénzügyminisztérium önkormányzati pénzügyi programot készít, amely tovább részletezi az államháztartási tervben és az önkormányzati finanszírozásra vonatkozó államháztartási javaslatban bemutatott önkormányzati finanszírozás elemzését. A program célja:

- az önkormányzati pénzügyek helyzetének és kilátásainak, valamint a kormány helyi pénzügyeket érintő intézkedéseinek a felmérése;
- az önkormányzatok feladataik ellátására való képességének felmérése;
- a finanszírozás megfelelőségének és a helyi pénzügyek alakulásának a felmérése;
- az önkormányzatok pénzügyeit és igazgatását érintő fejlesztési tervek, jogszabályi projektek előkészítése;
- az önkormányzati gazdálkodást érintő részekre vonatkozó államháztartási javaslat készítése;

- az önkormányzatok pénzügyeivel és igazgatásával kapcsolatos kormányzati előterjesztések a Kormánytanácsban történő megfontolás előtt történő elkészítése;
- az állam és az önkormányzatok között költségmegosztás felmérése;
- az önkormányzatok pénzügyeit és igazgatását érintő egyéb jelentősebb ügyek kezelése.

Az önkormányzati finanszírozási programot a Tanácsadó Bizottság és az Önkormányzati Pénzügyi Programot Előkészítő Munkacsoport készíti el. A Tanácsadó Bizottság a Pénzügyminisztérium, a Szociális és Egészségügyi Minisztérium, az Oktatási és Kulturális Minisztérium, valamint az Önkormányzati Szövetség képviselőiből áll. A munkacsoportban ugyanezen szervezetek szakértői, valamint más, az önkormányzatokhoz kapcsolódó szakminisztériumok is részt vesznek. Ez a munkacsoport évente kétszer jelentést készít, amelyben felsorolja az önkormányzatokat érintő különféle intézkedéseket és azok helyi pénzügyekre gyakorolt pénzügyi hatásait. Ezen túlmenően a jelentés előrejelzést tartalmaz a helyi pénzügyek jövőbeli fejleményeire és annak a különböző típusú településekre gyakorolt hatásaira nézve, méret szerint kategorizálva.

Arról is van nyomásszámítás, hogy ez hogyan érinti majd az önkormányzatokat. Ez azt mutatja, hogy milyen nyomás nehezedik az önkormányzati adóbevételekre és új hitelfelvételi lehetőségekre. A számítás célja, hogy az önkormányzatok előzetes tájékoztatást, útmutatást és időt kapjanak a szükséges intézkedések megtételére.

Forrás: Finnország pénzügyminisztériuma (2024): The Municipal Finance Programme for the years 2025-2028. Link: <https://vm.fi/kuntatalousohjelma>

11. mező – Dánia: Éves finanszírozási keret

A dán kormányzati rendszer az egyik legdecentralizáltabb Európában. A települések nemzeti szövetsége (KL) és a régiók országos szövetsége a régiók éves finanszírozási keretéről minden évben tárgyal Dánia kormányával a kormány és az települések és régiók közötti általános költségvetési együttműködés részeként. A KL és a kormány közötti gazdasági megállapodás tartalmazza többek között a szolgáltatási és beruházási ráfordítás kereteit, valamint az önkormányzatok adóbeszedésének céljait. A 2024-re szóló megállapodással az önkormányzati szolgáltatások kerete összesen 1,4 milliárd dán koronával módosul, figyelembe véve az önkormányzatokra nehezedő inflációs nyomást, valamint az önkormányzati igazgatási kiadások 2024-ig történő csökkentésére irányuló kormányzati erőfeszítéseket.

Forrás: Helyi önkormányzat Dánia / KL (2024): Government Agreement on the municipalities' finances 2024

A szolidaritási hozzájárulási mechanizmus szolidaritási alappá való átalakítása

A kormányközi támogatási rendszer átláthatóságának, kiszámíthatóságának és méltányosságának – a CM/Rec(2005)1 ajánlásban és a helyi hatóságoknak nyújtott támogatásokra vonatkozó útmutatójának megfelelő fokozása érdekében megfontolandó egy szolidaritási alap létrehozása. Ez az alap az önkormányzatok által befizetett szolidaritási hozzájárulásokból származó bevételeket és az állami költségvetésből a pénzügyileg gyengébb települések nem célhoz kötött finanszírozással történő támogatására elkülönített forrásokat vonná össze. Növelné a rendszer átláthatóságát azáltal, hogy egyértelműen mutatná a pénzügyileg gyengébb önkormányzatok hozzájárulásait és támogatását, segítve a központi kormányzatot a költségvetési egyenlőtlenségek csökkentésében. Kezdetben a szolidaritási alapra vonatkozó költségvetési tételt lehetne létrehozni, amely fedezi a bevételeket és a kiadásokat. Ezt fokozatosan átfogó költségvetési kiegyenlítő rendszerré lehetne fejleszteni. Lépésről lépésre, a szolidaritási hozzájárulások egy részével kezdődő megközelítéssel lehet elindítani és kiértékelést követően bővíteni az alapot.

12. mező – Olaszország: A önkormányzati szolidaritási alap

A 2013. évi stabilitási törvény (228/2012. sz. törvény) létrehozta az önkormányzati szolidaritási alapot (Fondo di Solidarietà Comunale), amely egy *ad hoc* alap az önkormányzatok kiegyenlítési célú finanszírozására.

Az alapot kezdetben maguk az önkormányzatok finanszírozták a helyi ingatlanadó (IMU) egy részéből, és újra felosztották az önkormányzatok között, ami a források horizontális újraelosztását eredményezte. Az utolsó három költségvetési törvénnyel azonban az alapot állami forrásból növelték. Ennek eredményeként manapság az alapot részben az önkormányzatok, részben az állam finanszírozza.

A korábbi rendszerről való fokozatos áttérés miatt az alap forrásainak egy része jelenleg is a „történeti kiadások” alapján (vagyis annak alapján, hogy egy önkormányzat történetileg mennyit költött egy adott funkcióra), egy része pedig már az új rendszer szerint kerül kiosztásra, mégpedig a „normál kiadási igények és költségek” szerint (azaz milyen szolgáltatásokat kell nyújtania a helyi önkormányzatnak a terület és a lakosság adottságaira és a finanszírozásához szükséges költségekre tekintettel). 2030-ra az alap 100 százalékát az új rendszer szerint osztják majd fel.

Forrás: Camera dei Deputati (nincs dátum): Le risorse per i comuni: il Fondo di solidarietà comunale. Link: https://temi.camera.it/leg17/temi/il_fondo_di_solidariet%C3%A0_comunale_e_la_perequazione

13. mező – Hollandia: Önkormányzati alap (Gemeentefonds)

Hollandiában a pénzügyi kapcsolatokról szóló 1996. évi törvény szabályozza a kormányközi pénzügyi kapcsolatokat. Az önkormányzatoknak nyújtott támogatások az Önkormányzati alapból vagy Gemeentefonds-ból származó általános támogatás (az önkormányzati bevétel 36%-a), az integrációs támogatás, a decentralizációs támogatás (beleértve az új szociális alapot) és átruházott feladatokkal kapcsolatos kiadások fedezésére szolgáló egyedi támogatások között oszlanak meg. Az Önkormányzati alap (Gemeentefonds) erős kiegyenlítő funkciót lát el (kiosztásánál 60 különböző szempontot alkalmaznak). A képlet figyelembe veszi az önkormányzatok kiadási igényeit és adózási kapacitását, azzal a céllal, hogy minden település azonos szintű szolgáltatást azonos adómérték mellett finanszírozhasson.

Forrás: OECD/UCLG (2022): Szubnacionális Kormányzati Pénzügyi és Beruházási Világmegfigyelőközpont országprofiljai, Link: <https://www.sng-wofi.org/country-profiles/>

Hollandia pénzügyminisztériuma (nincs dátum): The Municipal Fund. Link: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financien-gemeenten-en-provincies/gemeentefonds>

14. mező – Horvátország: Költségvetési kiegyenlítési alap (FEF)

Horvátország alkotmányának 138. cikke szerint az állam köteles a helyi és regionális önkormányzatok gyengébb egységeit a törvénynek megfelelően pénzügyi támogatásban részesíteni. Ezt a folyamatot egy költségvetési kiegyenlítő alapon (FEF) keresztül kezelik. A pénzügyi kiegyenlítési rendszer alapja az önkormányzati egységek szja-bevételei 17%-ának a központi kormányzat általi beszedése, amelyet a decentralizált funkciókra elkülönített speciális kiegyenlítési alapba vonnak össze. 2021-től az említett 17 százalékos szja-részesedést a helyi és regionális önkormányzatok kapták kompenzációs intézkedésként az SZJA-kulcsok csökkentését célzó központi kormányzati döntések miatt. A változás miatt a FEF-et központi költségvetési bevételekből finanszírozzák, és 2021-től általános támogatásként kerül elszámolásra.

A FEF-ből származó forrásokat a költségvetési év előtt meghatározott egyéni arányok szerint osztják el az önkormányzatok. Az önkormányzatok egyéni részesedését az (5 éves átlag) egy főre jutó szja-bevételek és a tényleges egy főre jutó szja-bevételek (5 éves átlag) különbözeteként számítják ki. A FEF bevezetése jelentős pozitív fejleménynek tekinthető, tekintettel arra, hogy csökkenti az önkormányzati szja-kiosztások közötti különbségeket, valamint növeli az önkormányzati bevételek átláthatóságát és kiszámíthatóságát.

Forrás: NALAS & KDZ (2024): *Fiscal Decentralisation in South-East Europe Report. 9. kiadás. Edited by Stafa, E., Prorok, Th. & Elezi, Sh.*; Link: <https://nalas-observatory.eu/publications/23> és <https://www.kdz.eu/en/knowledge/studies/fiscal-decentralization-indicators-south-east-europe>

Más lehetséges források felhasználásának mérlegelése a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás és a digitalizáció támogatására a településeken

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és az önkormányzatok digitalizációjának támogatása érdekében javasolt megvizsgálni, hogy a jövőben más finanszírozási forrásokat, például az EU Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközéből (HRE) be lehetne-e építeni egy szolidaritási alapba. Ez az alap azután összevonná a szolidaritási hozzájárulásokból, az állami költségvetési hozzájárulásokból és például a támogatható uniós forrásokból származó bevételeket. Ez, az éves költségvetési törvényben meghatározott megközelítés stabil és kiszámítható finanszírozási forrást biztosíthat, amely lehetővé teszi az önkormányzatok számára, hogy magabiztosan tervezhessenek hosszú távú projekteket. Az EU többéves finanszírozási időszakához igazodó rendszeres folyósítás megelőzné a folyamatban lévő projektek félbeszakadását.

Az önkéntes önkormányzatok közötti együttműködésnek és a HIPA-bevételek újraelosztásának lehetővé tétele a funkcionális régiókban

Az egyeztetés során az érdekelt felekkel készült interjúk rámutattak a Helyi iparüzési adóból (HIPA) származó bevételek regionalizálását illetően különösen az olyan szomszédos önkormányzatok körében folyó vitára, ahol jelentős a gazdasági integráció. A közös adóelosztási rendszer megvalósítása ezekben a térségekben hozzájárulhat annak biztosításához, hogy minden terület részesüljön a gazdasági tevékenységekből, elősegítheti a kiegyensúlyozott fejlődést, csökkentheti a költségvetési egyenlőtlenségeket, és támogathatja a megosztott közszolgáltatásokat. A régiók az erőforrások összevonásával és az adóbevételek igazságos elosztásával nagyobb léptékű projekteket hajthatnak végre, elősegítve a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést és a hatékonyabb erőforrás-felhasználást. Az ilyen helyi kiegyenlítési rendszereket a CM/Rec(2005)1 mellékletét képező helyi adózási útmutató 45. pontja írja elő.

15. mező – Ausztria: Az önkormányzatok közötti üzleti együttműködés

Ausztriában számos önkormányzati együttműködés létezik, amelyek a vállalkozások vonzásával és az adózással foglalkoznak. Felső-Ausztriában az INKOBA (Interkommunale Betriebsansiedelung): A Településközi projektek és üzleti parkok kezdeményezés azért indult, hogy gazdaságilag ösztönözze az üzleti környezetet Felső-Ausztria peremvidékein.

INKOBA-ban több település önkormányzati társulást (Gemeindeverband) hoz létre. Az építési területeket előkészítik és vállalkozási helyszíneként a cégek rendelkezésére bocsátják. Az infrastrukturális költségek és a vállalkozások tevékenységéből származó adók (önkormányzati adó) megoszlanak az érintett önkormányzatok között. 2001 óta 30 cég jött létre az INKOBA-n keresztül. A felső-ausztriai önkormányzatok mintegy 69%-a, főként a kevésbé fejlett régiók kis- és közepes méretű önkormányzatai vesznek részt benne.

A köztulajdonban lévő Business Upper Austria vállalat által irányított és Felső-Ausztria regionális kormánya által támogatott települések közötti együttműködés optimális feltételeket biztosít a vállalkozások számára és erősíti a regionális gazdasági fejlődést. Az érintett önkormányzatok részesülnek a közös finanszírozásból, a megnövekedett vásárlóerőből és az önkormányzatok közötti verseny csökkenéséből. A kezdeményezés áthidalja a város és a vidék közötti szakadékokat, elosztja a pénzügyi kockázatokat, és növeli az önkormányzatok tárgyalási erejét, ami kölcsönös előnyökhöz vezet minden érdekelt fél számára.

Forrás: KDZ Közigazgatási Kutatóközpont

További ajánlások

A szolidaritási hozzájárulási mechanizmus fejlesztése a költségvetési kiegyenlítési rendszer irányába

Tekintettel a magyarországi önkormányzati rendszer széttagozottságára, hatékony kiegyenlítési rendszerre van szükség a költségvetési kapacitás és a szolgáltatásnyújtási költségek közötti egyenlőtlenségek kezeléséhez. A politikai döntéshozóknak az ECLSG 9.5 cikkével és a CM/Rec(2005)1 ajánlás pénzügyi kiegyenlítési iránymutatásával összhangban fontolóra kell venniük a szolidaritási hozzájárulási mechanizmus – pénzügyileg gyengébb önkormányzatok pénzügyi támogatására vonatkozó – egyértelmű szakpolitikai célkitűzésekkel és szabályokkal történő bővítését. A kiegyensúlyozott kiegyenlítési mechanizmusnak a költségvetési kapacitás és a kiadási igények közötti különbségeket olyan objektív elosztási kritériumokkal kell kezelnie, amelyek figyelembe veszik az önkormányzatok bevételnövelő képességében és szolgáltatásnyújtási költségeiben mutatkozó természetes különbségeket. A rendszerparaméterek meghatározása érdekében elengedhetetlen a párbeszéd kialakítása az önkormányzatokkal. Az olyan európai modellekből való tanulás, amelyek keretében a kiegyenlítési támogatások elsősorban magasabb kormányzati szintektől származnak, javíthatná a Magyarország által alkalmazott megközelítést.

16. mező – Svájc: A költségvetési kiegyenlítési rendszer

A svájci pénzügyi kiegyenlítési rendszer két eszközön alapul: a forráskiegyenlítés javítja a pénzügyileg gyenge regionális kormányzatok pénzügyi teljesítményét, míg a költségkiegyenlítés a központi és hegyvidéki régiókat támogatja azáltal, hogy további strukturális költségeket fedez. A 2023. évi adatok alapján az erőforrás-kiegyenlítő támogatások a teljes támogatási kifizetés 80 százalékát teszik ki a rendszerben, amelynek 60 százalékát a szövetségi kormányzat, 40 százalékát pedig a pénzügyileg erős helyi/regionális önkormányzatok finanszírozzák. A költségkiegyenlítő transzferek az összes transzfer közel 20 százalékát teszik ki, és ezeket teljes egészében a szövetségi kormány fizeti.

A forráskiegyenlítés célja a regionális önkormányzatok közötti pénzügyi különbségek mérséklése, valamint annak biztosítása, hogy valamennyi területi önkormányzat hatékonyan tudja ellátni közfeladatait és közszolgáltatásait. A transzferek összegét a regionális önkormányzat forráspotenciáljának az országos átlaggal való összehasonlítása alapján határozzák meg. Az átlagosnál alacsonyabb (az országos átlag 100 százaléka alatti) forráspotenciállal rendelkező regionális önkormányzatok a forráskiegyenlítési rendszerből kapnak forrást, míg az átlagosnál magasabb (100 százalék feletti) forráspotenciállal rendelkező regionális önkormányzatok hozzájárulnak a rendszerhez.

A költségkiegyenlítés célja, hogy támogassa azokat a regionális önkormányzatokat, amelyeknek „speciális” költségei merülnek fel a gazdaság, a népesség sajátos fejleményei vagy természeti események miatt. A speciális költségek két kategóriába sorolhatók: alapvető és választható követelmények. Az alapkövetelmény magában foglalja az alapvető szolgáltatásokat, például a társadalombiztosítás és az egészségügy törvényileg előírt kiadásait. A választható követelmények olyan kiadásokra vonatkoznak, amelyek túlmutatnak az alapvető szükségleteken és tükrözik a regionális önkormányzatok preferenciáit. A költségek kiegyenlítése a lehető legnagyobb mértékben az alapkövetelményen alapul, mivel az a speciális költségek strukturális okait tükröző mutatókon, és nem magán a tényleges ráfordításon alapul.

Forrás: Mair, L., Mosler, M. & Schaltegger, C. (2024): Finanzausgleich in der Schweiz. Forum Public Management 1/2024, Link : <https://www.kdz.eu/de/wissen/fpm/nachhaltig-gestalten>

17. mező – Hollandia: A kiadási igények és a költségvetési kapacitás egyensúlya

Az önkormányzati alap (Gemeentefonds) kiegyenlítési rendszere figyelembe veszi az önkormányzatoknál felmerülő költségeket (költségorientáltság) és azt a bevételt, amelyet képesek előteremteni (költségvetési kapacitás). A kiegyenlítési rendszer a költségorientáltság tekintetében az önkormányzatok olyan objektív, a költségeket meghatározó jellemzőit veszi figyelembe, mint a lakosság, a fiatalok, az idősek és a

segélyezettek száma, valamint a terület, a lakossági központok száma stb. Minden kritérium egységenkénti összeghez van kötve. Összesen több mint 60 kritérium létezik. A legfontosabbak a következők: Az alap 21%-a lakosságszám, 9%-a népsűrűség, 7,4%-a a fiatalok száma, 7,3%-a a szociális segélyezettek száma, 5,8%-a háztartások száma és 5,8%-a az alacsony jövedelmű háztartások száma, 3,7%-a kisebbségi lakosság, 3,7% a lakóterek, 36%- a talajtényezőre vetített lakóterületek, 2,2%-a a felsőoktatásban részt vevő hallgatók száma és számos egyéb tényező alapján kerül kiosztásra, amely megragadja az önkormányzati felelősséget, valamint a társadalmi-gazdasági és demográfiai változásokat. az olyan önkormányzat, amelynek magasak a költségei – például a sok alacsony jövedelmű lakos miatt – többet kap az alapból, mint egy kisebb költségű település.

A kiegyenlítési rendszer azt is figyelembe veszi, hogy az önkormányzatok milyen mértékű bevételt termelhetnek. A legfontosabb tényező az önkormányzati vagyoadó-képesség, amelyet számítási célból egy előre meghatározott adókulcs alapján állapítanak meg. Az az önkormányzat, amely viszonylag nagy bevételt tud termelni az önkormányzati vagyoadóból, kevesebb pénzt kap az önkormányzati alapból, mint az, amelyik csak kis bevételre képes.

Forrás: Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa: Monitoring of the application of the European Charter of Local Self-Government in the Netherlands. CG(2021)41-05_EN. Link: <https://search.coe.int/congress?i=0900001680a42001>

A feladatalapú támogatásokkal és a Helyi iparüzési adóval (HIPA) kapcsolatos helyi mérlegelési jogkör növelése

A magyar önkormányzatok nagymértékben függenek a célhoz kötött állami támogatásoktól, ami korlátozza mérlegelési jogkörüket és a helyi szolgáltatások hatékony tervezésére és nyújtására való képességüket. A kormány a helyi autonómia növelése és a szolgáltatásnyújtás javítása érdekében egyes feladatalapú támogatásokat ágazati tömbtámogatással válthatna fel, nagyobb rugalmasságot biztosítva az egyes ágazatokon belüli kiadások körében.

Ezen túlmenően a Helyi iparüzési adóból (HIPA) származó bevételek felhasználására vonatkozó korlátozások – különösen az önkormányzati hivatalok alkalmazottai fizetésére történő felhasználás korlátozása – javítaná a helyi önkormányzatok azon képességét, hogy a kiadásokat a helyi prioritásokhoz és igényekhez igazítsák, elősegítve a nagyobb hatékonyságot és eredményességet az állami források felhasználása terén.

18. mező – Bulgária: Finanszírozási keret helyi önkormányzatok számára

2014 óta a teljes költségvetési keretet és az államháztartás szerkezetét – beleértve a központi és az önkormányzatok költségvetési viszonyait – az államháztartási törvény, valamint a hitelfelvételi keretet meghatározó önkormányzati adósságtörvény szabályozza.

A bolgár önkormányzatok nagymértékben függenek a központi kormányzattól kapott transferektől.

A központi kormányzat évente négy fő transfert biztosít az önkormányzatok részére:

- az állam által delegált finanszírozási tevékenységek általános támogatása
- általános kiegyenlítő támogatás
- célhoz kötött tőkekiadási támogatás
- transzfer támogatás önkormányzati utak téli karbantartására és hóeltakarítására

Ezek összegét és az önkormányzatok közötti elosztásuk mechanizmusát az adott évi állami költségvetési törvény határozza meg. Ezen túlmenően az önkormányzatok egyéb célhoz kötött támogatásokat és pénzügyi kompenzációt is kaphatnak az államtól.

Forrás: NALAS & KDZ (2024): Fiscal Decentralisation in South-East Europe Report. 9. kiadás. Edited by Stafa, E., Prorok, Th. & Elezi, Sh.; Link: <https://nalas-observatory.eu/publications/23> és <https://www.kdz.eu/en/knowledge/studies/fiscal-decentralization-indicators-south-east-europe>

MELLÉKLETEK

Az Európa Tanács szabványai és jelentései

ETS 122 Helyi Önkormányzatok Európai Chartája <https://rm.coe.int/european-charter-of-local-self-government-eng/1680a87cc3>

CM/Rec(2005)1E - A Miniszteri Bizottságnak a tagállamokhoz intézett, a helyi és regionális hatóságok pénzügyi erőforrásairól szóló ajánlása:

https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805db09e

CM/Rec(2023)5 - A Miniszteri Bizottságnak tagállamokhoz intézett, a jó demokratikus kormányzás elvéről szóló ajánlása https://search.coe.int/cm/pages/result_details.aspx?objectid=0900001680abeb87

CG-FORUM(2021)01-03final - Az Európa Tanács Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa: Monitoring of the European Charter of Local Self-Government in Hungary <https://rm.coe.int/monitoring-of-the-european-charter-of-local-self-government-in-hungary/1680a129f6>

CG(2021)41-05final - Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa: Monitoring of the application of the European Charter of Local Self-Government in the Netherlands <https://rm.coe.int/0900001680a43cfe>

CG36(2019)13final - Az Európa Tanács Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa: Local and regional democracy in Poland <https://rm.coe.int/local-and-regional-democracy-in-poland-monitoring-committee-rapporteur/1680939003>

Többszintű Kormányzással Foglalkozó Szakértői Központ (2023): Szakértői értékelő jelentés Magyarország. Kormányközi költségvetési kapcsolatok, Adathozzáférés és adatfelhasználás, valamint Helyi-központi politikai párbeszéd <https://rm.coe.int/peer-review-report-2023-on-intergovernmental-fiscal-relations-data-acc/1680ae6aa3>

Szakirodalom és dokumentumok

A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (Magyarország)

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99000100.tv>

A Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló 2023. évi LV. törvény és a 2023. évi LV. törvény 2. sz. melléklete (A települési önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása)

Camera dei Deputati (n.d.): Le risorse per i comuni: il Fondo di solidarietà comunale. Link:

https://temi.camera.it/leg17/temi/il_fondo_di_solidariet%C3%A0_comunale_e_la_perequazione

Többszintű Kormányzással Foglalkozó Szakértői Központ (2024): Zárójelentés a magyarországi helyi hatóságok esetében a helyi pénzügyi benchmark (LFB) kísérleti megvalósításáról

<https://mycloud.coe.int/s/Z4iHf7kXBDQ2APn>

Herrmann, B. (2022): Local taxes on economic activity in municipalities in EU Member States, European Commission <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC129095>

KDZ Közigazgatási Kutatóközpont (2023): Structure of local revenues: a comparative analysis of Italy and Austria <https://www.kdz.eu/en/news/blog/structure-local-revenues-comparative-analysis-italy-and-austria>

KL - Helyi önkormányzat Dánia (2024): Government Agreement on the municipalities' finances 2024

Magyarország pénzügyminisztérium (nincs dátum) Az önkormányzati támogatások odaítélésének kritériumai

Dánia pénzügyminisztériuma (2024): Det udvidede totalbalanceprincip (DUT)

<https://fm.dk/arbejdsomraader/kommuner-og-regioner/aftalesystemet/>; DUT útmutató (2007):

<https://www.retsinformation.dk/eli/mt/2007/63>

Finnország pénzügyminisztériuma (2024): The Municipal Finance Programme for the years 2025-2028. Link:

<https://vm.fi/kuntatalousohjelma>

Hollandia pénzügyminisztériuma (nincs dátum): The Municipal Fund. Link:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financien-gemeenten-en-provincies/gemeentefonds>

Mirska, A. (2021): Local Government in Poland. Responses to Urban-Rural Challenges.

<https://zenodo.org/records/5728281>

NALAS & KDZ (2024): Fiscal Decentralisation in South-East Europe Report. 9. kiadás. Szerkesztette: Stafa, E., Prorok, Th. & Elezi, Sh. <https://nalas-observatory.eu/publications/23> and

<https://www.kdz.eu/en/knowledge/studies/fiscal-decentralization-indicators-south-east-europe>

Péteri, G. (2023): Competition or solidarity? Use and misuse of Local Business Tax in Hungary
[https://frdl.org.pl/static/upload/store/frdl/ENGLISH/TAX_BUDAPEST_\(1\).pdf](https://frdl.org.pl/static/upload/store/frdl/ENGLISH/TAX_BUDAPEST_(1).pdf)

TÖOSZ (2016): Háttérdokumentum a helyi adópolitikáról szóló testületi vitához (magyar nyelvű eredeti)

TÖOSZ (2023): A Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége 2023. májusi taggyűlésének határozata (magyar nyelvű eredeti)

TÖOSZ (2024): A központi kormánynak a 2025. évi költségvetéshez nyújtott hozzájárulás (magyar nyelvű eredeti)

TÖOSZ (2024): A Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége 2024. áprilisi taggyűlésének határozata (magyar nyelvű eredeti)

Adatbázisok

OECD/UCLG (2022): Szubnacionális Kormányzati Pénzügyi és Beruházási Világmegfigyelőközpont országprofiljai, Link: <https://www.sng-wofi.org/country-profiles/>

OECD költségvetési decentralizációs adatbázis (2022-ig frissítve) <https://www.oecd.org/tax/federalism/fiscal-decentralisation-database/>

A.2. Szakpolitikai tanácsadói egyeztetés napirendje

22HU05 – Helyi önkormányzati államháztartási fejlemények és önkormányzati kapacitásépítés Magyarországon

Jó Kormányzással Foglalkozó Szakértői Központ, Európa Tanács

Szakpolitikai tanács

Egyeztetés napirendje

2024. április 23–25., Budapest, Magyarország

Időpont	Témakör	Résztevők	Helyszín
Kedd, április 23.			
12:30	Ebéd és eligazítás	Thomas Prorok KDZ/ET szakértő Sofia Calzola , KDZ Dr. Péteri Gábor ET vezető projektszakértő Conrad Zellmann projektmenedzser	Paprika Vendéglő 1071 Budapest Dózsa György út 72.
14:00	Találkozó a helyi pénzügyi munkacsoporttal és az önkormányzati képviselőkkel	Munkacsoport tagjai (KTM, PM, TÖOSZ, Állami Számvevőszék, Államkincstár) Csőzik László , Magyar Önkormányzatok Szövetsége (MÖSZ) és Érd polgármestere Thomas Prorok KDZ/ET szakértő Sofia Calzola , KDZ Conrad Zellmann projektmenedzser Radácsi Nóra & Répássy Gábor, tolmácsok	TÖOSZ hivatali helyiségei 1071 Budapest Damjanich u. 44. III/1.
15:30	Találkozó a TÖOSZ-szal	Dr. Gyergyák Ferenc főtitkár, TÖOSZ Kolin-Sabján Katalin nemzetközi ügyekért felelős titkár, TÖOSZ Thomas Prorok KDZ/ET szakértő Sofia Calzola , KDZ Dr. Péteri Gábor ET vezető projektszakértő Conrad Zellmann projektmenedzser Radácsi Nóra & Répássy Gábor, tolmácsok	TÖOSZ hivatali helyiségei 1071 Budapest Damjanich u. 44. III/1.
Szerda, április 24.			
Ütemezési igények miatt elhalasztva. A találkozóra online került sor 2024. május 23-án.	Egyeztetés Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium (KTM)	Kivés Zoltán államtitkár-helyettes Thomas Prorok KDZ/ET szakértő Sofia Calzola , KDZ Dr. Péteri Gábor ET vezető projektszakértő Conrad Zellmann projektmenedzser Radácsi Nóra & Répássy Gábor, tolmácsok	Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium (BM keretében) H-1051 Budapest József A. u 2–4.

14:00	Egyeztetés helyi önkormányzati képviselők	Szabó Ferenc Zoltán Szentés polgármestere Thomas Prorok KDZ/ET szakértő Sofia Calzola , KDZ Dr. Péteri Gábor ET vezető projektszakértő Conrad Zellmann projektmenedzser Radácsi Nóra & Répássy Gábor, tolmácsok	TÖOSZ hivatali helyiségei 1071 Budapest Damjanich u. 44. III/1.
Csütörtök, április 25.			
09:00–11:00	Egyeztetés helyi önkormányzati képviselők	Wittinghoff Tamás Budaörs polgármestere Thomas Prorok KDZ/ET szakértő Sofia Calzola , KDZ Dr. Péteri Gábor ET vezető projektszakértő Conrad Zellmann projektmenedzser Radácsi Nóra, Köröspataki Zoltán, tolmácsok	Budaörs Város Önkormányzata H-2040 Budaörs, Szabadság út 134.
15:30	Egyeztetés Pénzügyminisztérium	Dr. Berczik Ábel államháztartási szabályozásért, humán és önkormányzati költségvetésért felelős helyettes államtitkár Molnár Éva , az Önkormányzati Költségvetési és Kincstári Kapcsolatok Főosztály vezetője Thomas Prorok KDZ/ET szakértő Sofia Calzola , KDZ Dr. Péteri Gábor ET vezető projektszakértő Conrad Zellmann projektmenedzser Radácsi Nóra, Köröspataki Zoltán, tolmácsok	Pénzügyminisztérium 1051 Budapest József nádor tér 4.

A.3. Háttér Dokumentum

HÁTTÉR DOKUMENTUM

Szakpolitikai tanácsadás

22HU05(2024)7-frossítve:2024.04.22.

Az Európa Tanács jelenleg is végrehajtja a [„Önkormányzati közpénzügyi fejlesztés és önkormányzati kapacitásépítés Magyarországon”](#) című EU–ET közös projektet. A projekt célja a helyi hatóságok adminisztratív és pénzügyi kapacitásának megerősítése. A projekt várható eredményei a következők:

- Javultak az önkormányzatok jó demokratikus kormányzásához kapcsolódó intézményi keretek;
- Javult az illetékes hatóságok tudatossága, ismeretei és készségei a kapacitásépítési tevékenységek által tárgyalt témákban.

A projekt kedvezményezettje a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége (TÖOSZ). A Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium (KTM) és a Pénzügyminisztérium (PM) a projekt során mindvégig részt vesz a Projekt Tanácsadó Csoport tagjaként, valamint a Szakértői Értékelési Jelentés, illetve a szakpolitikai tanácsadás címzettjeként zajló konzultációkban.

A részletes projektdokumentum szerint a 3. *eredmény* egy szakpolitikai tanács kidolgozását irányozza elő:

3. eredmény: Szakpolitikai tanácsok a központi és helyi hatóságoknak a helyi önkormányzatok intézményi és fiskális keretének az európai normákkal összhangban történő javítása érdekében

A Technikai Jelentés és a Szakértői Értékelési Jelentés kidolgozásával az ET szakpolitikai tanácsot készít, amely működési és közpénzügyi ajánlásokat tartalmaz az önkormányzatok jelenlegi intézményi és fiskális keretének javítására, összhangban az európai normákkal és jó gyakorlatokkal. A Szakpolitikai Tanácsot a projekt ütemtervének megfelelően továbbítják a magyar hatóságoknak.

A végkifejlet előállítása érdekében az Európa Tanács a következő tevékenységeket végzi:

3.1. tevékenység: Konzultációk és interjúk a fő érdekelt felekkel

A konzultációk és interjúk lebonyolításához az ET azonosítja az érintett érdekelt feleket (például a BM, a PM, a Magyar Államkincstár, az Állami Számvevőszék, a TÖOSZ vezető képviselőit, valamint a helyi szintű választott képviselőket).

3.2. tevékenység: A szakpolitikai tanács megfogalmazása, véglegesítése és bemutatása

Az ET szakpolitikai tanácsot készít, amely bemutatja a főbb ajánlásokat a helyi önkormányzatok intézményi és fiskális keretének javítására, beleértve a többszintű koordinációs mechanizmusokat is. A szakpolitikai tanácsot hivatalosan is bemutatják a magyar hatóságoknak egy célzott megbeszélés során.

A szakpolitikai tanács középpontjában

A projekttel összefüggésben 2023. szeptemberében-novemberében lefolytatott Szakértői Értékelési ajánlásaira, valamint a projekt tanácsadó csoportjával folytatott konzultációkra építve a szakpolitikai tanács a helyi pénzügyeket és a kormányközi pénzügyi kapcsolatokat érintő lehetséges fejlesztésekre összpontosít.

A szakpolitikai tanács konkrétan a következő átfogó kérdésekre összpontosít:

- 1. A Helyi Önkormányzatok Európai Chartájának 9. cikkével¹⁴ összhangban milyen intézkedéseket lehet bevezetni a helyi iparűzési adóban, e bevételi forrás fejlesztése érdekében, hogy a helyi önkormányzatok lépést tudjanak tartani, amennyire a gyakorlatban feladatuk ellátási költségeinek valós alakulásával?*
- 2. Milyen változtatásokat lehet bevezetni a szolidaritási hozzájárulási adóban, amelyek elősegíthetik az állami források igazságos elosztását a helyi és regionális önkormányzatok pénzügyi forrásairól szóló CM/Rec (2005)1¹⁵ szerint?*

A projekt kedvezményezettje, a TÖOSZ az alábbi irányadó kérdésekben megfogalmazott konkrét érdekeket is azonosította:

A helyi iparűzési adóról szóló 1. kérdéshez: Hogyan lehetne továbbfejleszteni a helyi iparűzési adózást a kialakult helyi adózási rendszeren belül? Hogyan tehető igazságosabbá a helyi iparűzési adó bevétele, akár az adószabályozás módosításával, akár az adóbevételek regionális megosztásával?

A szolidaritási hozzájárulási adóról szóló 2. kérdéssel kapcsolatban: Milyen módszerek javasolhatók a szolidaritási hozzájárulási adó formációi (kivonási) és átcsoportosítási rendszerének megújítására, az önkormányzati bevételek mozgósításának ösztönzésére, átláthatóságára és kiszámíthatóságára?

A szakpolitikai tanács közönsége

A szakpolitikai tanács címzettje a Pénzügyminisztérium és a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium lesz. Kedvezményezettként a TÖOSZ szorosan részt vesz a folyamatban. A szakpolitikai tanácsokkal kapcsolatos konzultációs folyamat részeként kikérik a projekt ezen kulcsfontosságú érdekelt felei, a Helyi Pénzügyi Munkacsoport és a kiválasztott önkormányzati képviselők véleményét.

Szakértők

Thomas Prorok, a Közigazgatási Kutatási Központ (KDZ, Ausztria) ügyvezető igazgatója lett a szakpolitikai tanács kidolgozásának vezető nemzetközi szakértője. Prorok úr neves helyi kormányzási szakértő, aki jelentős tapasztalattal rendelkezik a helyi pénzügyi kérdésekben. Olyan közreműködéseket vezetett, mint pl. az OECD-SIGMA helyi kormányzással kapcsolatos munkája, valamint az Európai Közös Értékelési Keretrendszer különböző országokban történő végrehajtása. Prorok úr ezen projekt keretében részt vett a Szakértői Értékelési tevékenységben is, amelyre a szakpolitikai tanács épül. A szakpolitikai tanács kidolgozása során a projekt vezető nemzeti szakértője és az Európa Tanács projektmenedzsere támogatja.

14 ETS 122 <https://rm.coe.int/european-charter-of-local-self-government-eng/1680a87cc3>

15 CM/Rec (2005)1 – A Miniszteri Bizottság ajánlása a tagállamoknak a helyi és regionális önkormányzatok pénzügyi forrásairól (2005. január 19.), https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805db09e